

Møteinnkalling

Utvalg:	Midtre Nordland nasjonalparkstyre
Møtested:	Sulitjelma fjellandsby
Dato:	08.09.2020
Tidspunkt:	09.00 (styremøte)

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 755 47981 (Inge) eller 755 31691 (Oskar).
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Mandag 7. september:

10:00 Oppmøte Jakobsbakken (liten parkeringsplass før bebyggelsen)

- Tur til planlagt utsiktspunkt/viewpoint i forbindelse med ny besøksstrategi Junkerdal nasjonalpark. Vi ordner lunsj og kaffe ute i det fri. Erik Liland fra Jakobsbakken Mountain Resort/Fjellfarer AS forteller litt om deres virksomhet, lokal verdiskaping og reiselivsutvikling i randsonen av en nasjonalpark.
- Deretter kjører vi til Balvassdemningen hvor Jim Tovås Kristensen fra Statskog Fjelltjenesten orienterer om Statskogs virksomhet i nasjonalparken, og ny leder for Balvatn reinbeitedistrikt Kristine Blind Helland forteller om hvilke utfordringer de står ovenfor.
- Deretter en kort tur mot Fuglvatnet/Rosna.

18.00 – Innkvartering på Sulitjelma fjellandsby. Det leies leiligheter, men hvert enkelt styremedlem vil få tildelt egne soverom av hensyn til smittevern.

19.00 – Middag i Sulitjelma fjellandsby

20.00 – Dessert og kaffe og foredrag med Wenche Spjelkavik fra Sulitjelma historielag

Tirsdag 8. september

0800: Frokost i Sulitjelma fjellandsby

0900: Styremøte med enkel servering

1145: Enkel lunsj i fjellandsbyen

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 36/2020	Godkjenning av innkalling / protokoll		2003/577
ST 37/2020	Delegerte saker		2003/577
DS 98/2020	Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Dispensasjon for bruk av helikopter - Nordlandsfly AS v. Bård Erik Olsen		2020/5232
ST 38/2020	Referatsaker		2003/577
RS 5/2020	Innspill vedr eventuell stenging av Fykantrappa for alminnelig ferdsel - Meløy		2020/5102
RS 6/2020	Rapport - Telegrafruta Ultra 2020		2018/5613
ST 39/2020	Junkerdal nasjonalpark - søknad om bruk av snøskuter - isfiske Beritvatnet - varig funksjonsnedsettelse		2020/5207
ST 40/2020	Rådgivende utvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre 2020 - 2023		2013/1192
ST 41/2020	Midtre Nordland nasjonalparkstyre - Utvidelse av delegasjonsreglement 2020		2013/557
ST 42/2020	Samisk språk i informasjonsarbeid for nasjonalparkene i Midtre Nordland		2020/5427
ST 43/2020	Stor-Graddis naturreservat - Faglig godkjenning av besøksstrategi		2020/5481
ST 44/2020	Besøksstrategi Junkerdal nasjonalpark - faglig godkjent		2017/1256
ST 45/2020	Avgifter til drift av innfallsporter - Rago nasjonalpark		2017/984
ST 46/2020	Søknad om dispensasjon - innsamling av jordprøver - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet		2020/5221
ST 47/2020	Junkerdal nasjonalpark - Bruk av snøskuter, helikopter og drone i Balvatn reinbeitedistrikt		2020/5316
ST 48/2020	Semka-Stødi naturreservat - Uttak av trevirke til restaurering av gamle ved Storsteinbekken/Adamsvollen		2020/5350
ST 49/2020	Spørsmål/Svar		2003/577

ST 37/2020 Delegerte saker

**DS 98/2020 Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - Dispensasjon for bruk av
helikopter - Nordlandsfly AS v. Bård Erik Olsen**

ST 38/2020 Referatsaker

Statkraft Energi as – Fykan
Att. Fred Inge Kristensen
Fykan
8160 Glomfjord

Kopi: Meløy Kommune v/ordfører
Gildeskål kommune
Nordlands Fylkeskommune
Salten Friluftsråd
Midtre Nordland Nasjonalparkstyre
Bodø & Omegn Turistforening
Visit Meløy
Visit Bodø
Meløy Næringsforum
Kulingen
Avisa Nordland

INNSPILL KNYTTET TIL EVT. STENGING AV FYKANTRAPPA FOR ALMINNELIG FERDSEL

Viser til rapporten som konkluderer med at Fykantrappa er i så dårlig forfatning at den må stenges. I denne forbindelse har Statkraft v/Fred Inge Kristensen i intervju med AN tilkjennegitt at trappa skal repareres og settes i stand som anleggstrapp, men at den nok ikke vil bli åpen for alminnelig ferdsel da Statkraft ikke kan ta ansvaret ved eventuelle uhell i Fykantrappa.

Mht. trappas tekniske tilstand vet jo vi som har benyttet trappa siden 60-tallet at det nok er etterslep på vedlikeholdet, spesielt da på partiet under «henget» som absolutt burde vært skiftet ut. I tillegg kan det nok være behov for å skifte/forsterke fjellfester i de bratteste partiene av trappa.

Ellers er det jo viktig å påpeke at for noen år tilbake ble den øverste delen av trappa fornyet, i tillegg er de 100 nederste trinnene fornyet i forbindelse med et steinras som tok nederste del av trappa for et par år siden.

På denne bakgrunn kan vi konstatere at store deler av trappen har vært skiftet ut, og fornyet med bolter og kjetting.

Vi ser også at stram kjetting i øvre del har gitt som konklusjon at handkjettingen bærer vekten av trappa. Vi er ganske sikker på at det etter reparasjon av den øvre del av trappa ble kjettingen strammet kraftig opp ved montering.

Mht. vinkelen på den øverste delen av trappa ovafor henget har den alltid vært slik, og ikke sklidd ut slik vi har fått inntrykk rapporten konkluderer med.

Dette er vår oppfatning av Fykantrappa og tilstanden på denne. Belastninga på trappene har i perioder vært høy med mange samtidige i trappene, spesielt i de første årene av Rallarmarsjen.

Når det gjelder ras har det fra tid til annen gått en del ras nedenfor trappene, noen har tatt de nederste del av trappene, ca 6 – 8 m.

Det bør uten tvil gjøres noe med berget overfor den øverste del av stien før trappene. Her har Glomfjord Røde Kors HK gjennom mange år (siden 90-tallet) satt opp tau, mest for å ha feste på vinterstid når trappene skal forseres. I 2019 ble en del av dette tauet skiftet med kjetting for å forhindre at tauet skulle ryke under press av snøen.

I tillegg må det ses på den lille bekken som renner ut nord for trappene overfor henget.

Denne er årsaken til isdannelse på dette fjellpartier samt at det gir opphav til stor isdannelse på trappene fra henget opp mot vinkel overfor henget. Dette skaper stor last på trappene, samt at det gjør trappene farlig å bruke vinterstid. Dette mener vi kan løses ved å legge om denne bekken, slik at den føres ut i bekkeløp for nedløp fra Nedre Navervann.

For sikker bruk av Fykantrappa for fremtida, er det jo også viktig at traseen opp fra Gondolstasjonen via hengebrua over Fykanåga og stien opp til trappene ses på.

Mht. hengebrua over Fykanåga må også denne vedlikeholdes/oppgraderes. Spesielt viktig at det kommer på ekstra bord som sikrer at det ikke er større mellomrom fra håndlist ned til gangbane som kan gi fallfare.

For stia opp fra hengebrua til trappene må det etableres en ordning der denne vedlikeholdes, og at gresset slås med jevne mellomrom. Ut fra vår kjennskap har de skadene som har skjedd i dette området skjedd akkurat langs denne stia.

Foreningene som har skrevet under dette brevet; er alle av den oppfatning at det vil være et stort savn og tap for friluftslivet i Meløy og Salten om Fykantrappene skulle bli stengt permanent for alminnelig ferdsel.

Vi som bor her er et svært stolt av det arbeidet som ble utført i området fra 1912 til 1920, det er jo dette som har gitt grunnlag for det Meløy som vi ser i dag !

Fykantrappa har jo vært brukt av allmenheten som adkomstvei opp til Glomfjellet i over 100 år nå, og det er viktig at en slik kulturarv føres videre, og at den aktivt kan brukes også av generasjonene som kommer etter oss.

Derfor mener vi bestemt det må kunne finnes en vei å få oppgradert trappene, samtidig som en kan holde disse åpen for alminnelig ferdsel. At Fykantrappene av og til må stenges pga rasfare om våren evt. ved større nedbørsmengder vil jo alle akseptere, men derfra til at de skal stenges permanent er jo noe helt annet.

For både Glomfjord Røde Kors Hjelpekorps og driverne av Rallarbrakka vil jo en permanent stenging av trappa føre til at deres adkomst opp til sine anlegg ved Nedre Naver blir sterkt forringet. I perioder av året er det ingen andre sikre alternative adkomstveier opp hit, for spesielt Glomfjord Røde Kors adkomst opp til Beredskapssenteret sitt er jo selvsagt dette svært ugunstig både for dem og for sikkerheten for øvrig til de som bruker fjellområdet.

Gjennom konseptet Rallarbrakka har jo Fykantrappene vokst fram til å bli et svært attraktivt turmål, og området her er jo i fokus som aldri før. I tillegg har jo Fykantrappa blitt kjent gjennom NRK-filmen Glomfjellets hemmeligheter (2013).

Det er jo også viktig å få med seg at Fykantrappene er en av innfallsportene til Lahko Nasjonalpark på linje med Fjellveien opp til Navnløsvann/Torsbu.

Fykantrappene har også skapt ringvirkninger i hele kommunen og regionen forøvrig ved at turister blir lengre.

I reiseråd for nordmenn nå i år har også Fykantrappa vært nevnt bla i VG som et spennende turmål for nordmenn som ønsker aktiv ferie i Norge.

Vårt håp er at Statkraft, som en viktig samfunnsaktør; ser den store nytten Fykantrappene har, og derfor vil strekke seg langt for å sette den i en teknisk stand slik at den kan fortsatt kan benyttes av allmenheten for å få opplevelsen det er å gå opp denne trappa, og ta del i den viktige kulturarven som trappene tross alt har for Glomfjord og Meløy kommune.

Det er vårt håp at Statkraft får til en slik nødvendig oppgradering av Fykantrappa for å sikre adkomsten inn til dette viktige friluftsområdet som Lahko Nasjonalpark/Glomfjellet er for hele Meløys befolkning.

Et slikt fokus, og tilrettelegging fra Statkrafts side vil gi Statkraft positivt omdømme i en kommune der de har et av sine største anlegg i Norge lokalisert.

Med vennlig hilsen

For Glomfjord Jeger- og Fiskerforening

Tor-Anton Andersen, sign
for Glomfjord Røde Kors Hjelpekorps

Anne Marit Oleen, sign
For Rallarbrakka

Frank Andersen, sign
for Glomfjord Grendeutvalg

Harald Martinussen, sign
For Glomfjord IL

Eva Safrine Aspvik, sign.
for Haugvik Industriarbeiderforening

Maria Olsen, sign.
For Engavågen Grendeutvalg

Leif Bergli, sign.
for Meløy Jeger- og Fiskerforening

Sverre Birkelund, sign.
For Meløy Turlag

Randi Haug, sign.
for Neverdal UIL

Kent-Inge Rendal, sign.
for IL Halsakameratene

Cecilie Hegge, sign.
for Søndre Meløy IL

Jørn Ellingsen, sign.
For Reipå Grendeutvalg

Fra: Magnar Øygarden[magnar.oygarden@gmail.com] Sendt: 02.08.2020 22:33:58 Til: Ingvaldsen, Inge Sollund
Tittel: Rapport Telegrafruta Ultra 2020

117110608_601821514089600_118775862381832710_n.jpg

116605556_726662924855106_5838652181375802908_n.jpg

DSC05381.JPG

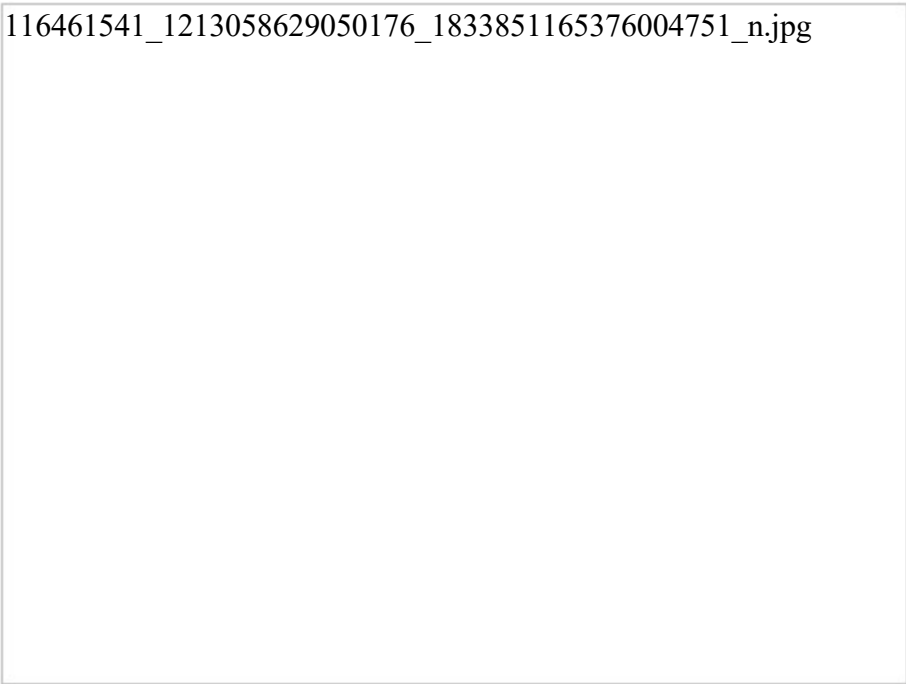
DSC05388.JPG

Hei!

Legger ved en rapport om løpet. Takker for at vi får anledning til å arrangere løp over dette flotte landskapet. Mange løpere sier dette er det flotteste de har vært med på og skal uten tvil være med til neste år. Håper vi kan fortsette med denne dialogen.

Eneste er den grunneieren ved Russånes som skaper problemer. Håper vi kan komme frem til noe sammen.

116461541_1213058629050176_1833851165376004751_n.jpg

Mvh
Magnar Øygarden
95463243

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	40/2020	08.09.2020

Rådgivende utvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre 2020 – 2023

Forslag til vedtak:

Det opprettes et rådgivende lokalutvalg for hver nasjonalpark der grunneierinteresser, beite og reinbeiteinteresser, natur og friluftsliv, friluftsråd, reiseliv, besøkssenter og kommuner er representert. Sekretariatet utformer et konkret forslag til sammensetning for hver nasjonalpark basert på de erfaringene som er gjort med referansegruppene for besøksstrategiarbeidet.

Det rådgivende lokalutvalget skal fungere som et rådgivende utvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre for forvaltningen av nasjonalparken (med omkringliggende verneområder der det er aktuelt) utvalget er oppnevnt for.

Lokalutvalget skal bidra med lokalkunnskap om nasjonalparken og nærområdene til nasjonalparken. Sekretariatet oversender prinsipielle saker til gjennomlesing før de behandles i styret. Lokalutvalget skal kunne komme med innspill og foreslå alternative vedtak dersom de er uenige med forvalter. Dette skal i så fall komme klart frem i saksfremlegget.

Lokalutvalget skal på sikt være med i prosessene med å utforme nye besøksstrategier og forvaltningsplaner. Eksisterende referansegrupper avslutter de prosessene de har begynt på.

Lokalutvalget skal bidra til bedre samhandling mellom de ulike interessene i området.

Lokalutvalget skal ha minst ett årlig møte internt i utvalget, samt et møte med de andre lokalutvalgene og Midtre Nordland nasjonalparkstyre. I tillegg skal de inviteres når nasjonalparkstyret skal befare et område. Sekretariatet kan også ha lavere terskel for å invitere lokalutvalget til øvrige befaringer.

Sekretariatets kontaktperson for verneområdet er sekretær og innkaller til møter i lokalutvalget. Sekretariatsleder koordinerer fellesmøte med lokalutvalgene og nasjonalparkstyret.

Administrasjonen fra kommunene skal bidra til å styrke informasjonsflyt mellom kommunene og nasjonalparkstyret. De administrative kontaktene skal bidra til å styrke det interkommunale samarbeidet rundt hver enkelt nasjonalpark for å øke nasjonalparkens anseelse blant lokale brukere og besøkende.

De rådgivende lokalutvalgene oppnevnes for en prøveperiode på to år: 2021 - 2022

Bakgrunn

Vedtektene til Midtre Nordland nasjonalparkstyre sier:

«Styret skal oppnevne et rådgivende utvalg. Utvalget skal bestå av representanter for de ulike interessene i området, som bl.a. grunneiere, reindriften, andre særlig berørte offentlige organer som for eksempel friluftsråd, næringsliv, frivillige organisasjoner bl.a. natur- og miljøorganisasjoner og lignende. Nasjonalparkstyret bør ha minst ett årlig dialogmøte med rådgivende utvalg».

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har gitt følgende mandat til Rådgivende Utvalg:

- *Rådgivende utvalg skal fungere som et rådgivende utvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre i saker som gjelder den faglige forvaltningen av alle verneområder nasjonalparkstyret er forvaltningsmyndighet for.*
- *Rådgivende utvalg skal bidra med lokalkunnskap om områdene.*
- *Rådgivende utvalg skal gi råd om hvordan samhandling mellom ulike brukerinteresser i områdene kan oppnås.*
- *Rådgivende utvalg skal ha ett årlig møte internt i utvalget med forvalterne samt styreleder for nasjonalparkstyret, og ett årlig møte sammen med Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Til sammen to årlige møter.*
- *Mandater gjelder for fire år 2016-2020.*

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har siden opprettelsen i 2010 hatt et rådgivende utvalg. Utvalget har blitt oppnevnt i 2010, 2013, 2016. Styrets vedtekter ble i 2016 endret, og utvalget skiftet navn fra «faglig rådgivende utvalg» til «rådgivende utvalg».

I 2010 ble det oppnevnt et stort utvalg med 20 representanter der man gjennom oppnevningen sørget for at alle nasjonalparkene ble representert gjennom de ulike interessene. I 2013 ble det gjort en grundig evaluering av de første årene med faglig rådgivende utvalg. Som et resultat av denne evalueringen oppnevnte styret et nytt RU med en ny sammensetning. Den nye sammensetningen med 10 representanter fra rådgivende utvalg samt at administrativt kontaktutvalg ble en del av RU har blitt videreført frem til 2020. Samtidig som at sammensetningen ble endret ble det vedtatt at RU skulle ha egen leder og sekretær. I 2016 ble denne ordningen videreført, med små endringer i sammensetningen.

Som et ledd i ny oppnevning ble det på det store fellesmøte med styret, administrativt kontaktutvalg og rådgivende utvalg i desember 2019 gjennomført en evaluering av utvalgene. Evalueringa ble gjennomført i form av gruppeoppgaver der AK, RU, styret og sekretariatet delte seg inn i grupper Referat fra dette møtet ligger vedlagt.

Vurdering fra sekretariatet

Rådgivende utvalg har eksistert siden 2010. Det er forsøkt ulike sammensetninger og ulike hierarkiske modeller med og uten leder. Vi ser av evalueringa i 2013 at rådgivende utvalg fremdeles sliter med de samme utfordringene som utvalget hadde ved oppstart. Sekretariatet mener at modellen som er valgt ikke nødvendigvis er den beste for et utvalg som skal komme med råd og lokalkunnskaper om områdene. Sammenslåinga med rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg har ikke fungert optimalt. Sekretariatet tror mye av dette skyldes manglende lokal forankring i de saker som diskuteres i møtene samtidig som at AK ikke har fått noe klart mandat i dette utvalget.

Sekretariatet mener at man nå har prøvd en modell med et stort rådgivende utvalg for hele Midtre Nordland, og at dette over 10 år har vist seg å fungere dårlig. De erfaringene som ble gjort etter de to første årene, har man aldri klart å forbedre. Svakt oppmøte både blant utvalgets medlemmer og styrets medlemmer, har vist at utvalget ikke helt har funnet sin rolle i systemet. Sekretariatet tror dette skyldes at dagens RU ikke har en klar rolle i systemet. Vi tror dette kan styrke seg med en annen modell, der man oppretter et eget rådgivende utvalg for hver nasjonalpark.

I arbeidet med besøksstrategier har Midtre Nordland nasjonalparkstyre oppnevnt referansegrupper. Disse består av lokale representanter i all hovedsak fra RU. Eksempel fra Junkerdal nasjonalpark: Fauske kommune, Saltdal kommune, Balvatn reinbeitedistrikt, Mavas-Luokta sameby, Statskog Salten, FNF, lokale reiselivsbedrift, Bonde og småbrukarlaget, Bondelaget og Salten friluftsråd. Reindrifta har deltatt på samtlige møter i referansegruppa. I rådgivende utvalg har de ikke deltatt.

Sekretariatet mener en bedre modell for rådgivende utvalg er å opprette ett lokalutvalg for hver nasjonalpark basert på modellen med referansegruppene. Referansegruppene kunne i så måte vært det lokale utvalget, og vi tror arbeidsmengden for både sekretariatet og de som deltar i utvalgene vil reduseres ved at man unngår å både delta i dagens RU samtidig som man skal delta i én eller flere referansegrupper.

Dersom styret velger en organisering som går på lokalutvalg er det heller ikke noe i veien med at vi årlig inviterer alle lokalutvalgene til et felles møte. Et slikt møte kunne vært delt opp i to sesjoner der første sesjon er felles for alle lokalutvalgene og Midtre Nordland nasjonalparkstyre hvor større overordnede saker diskuteres, mens den andre sesjonen kan deles inn i flere parallellsesjoner der de ulike lokalutvalgene diskuterer saker som angår deres områder. Da får man både diskutert de overordnede linjene og man får diskutert lokale saker. Sekretariatet tror dette kan styrke både RU og AK.

Sekretariatets forslag til sammensetning og mandat:

Det opprettes et rådgivende lokalutvalg for hver nasjonalpark der grunneierinteresser, beite og reinbeiteinteresser, natur og friluftsliv, friluftsråd, reiseliv, besøkssenter og kommuner er representert. Sekretariatet utformer et konkret forslag til sammensetning for hver nasjonalpark basert på de erfaringene som er gjort med referansegruppene for besøksstrategiarbeidet.

Det rådgivende lokalutvalget skal fungere som et rådgivende utvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre for forvaltningen av nasjonalparken (med omkringliggende verneområder der det er aktuelt) utvalget er oppnevnt for.

Lokalutvalget skal bidra med lokalkunnskap om nasjonalparken og nærområdene til nasjonalparken. Sekretariatet oversender prinsipielle saker til gjennomlesing før de behandles i styret. Lokalutvalget skal kunne komme med innspill og foreslå alternative vedtak dersom de er uenige med forvalter. Dette skal i så fall komme klart frem i saksfremlegget.

Lokalutvalget skal på sikt være med i prosessene med å utforme nye besøksstrategier og forvaltningsplaner. Eksisterende referansegrupper avslutter de prosessene de har begynt på.

Lokalutvalget skal bidra til bedre samhandling mellom de ulike interessene i området.

Lokalutvalget skal ha minst ett årlig møte internt i utvalget, samt et møte med de andre lokalutvalgene og Midtre Nordland nasjonalparkstyre. I tillegg skal de inviteres når nasjonalparkstyret skal befare et område. Sekretariatet kan også ha lavere terskel for å invitere lokalutvalget til øvrige befaringer.

Sekretariatets kontaktperson for verneområdet er sekretær og innkaller til møter i lokalutvalget. Sekretariatsleder koordinerer fellesmøte med lokalutvalgene og nasjonalparkstyret.

Administrasjonen fra kommunene skal bidra til å styrke informasjonsflyt mellom kommunene og nasjonalparkstyret. De administrative kontaktene skal bidra til å styrke det interkommunale samarbeidet rundt hver enkelt nasjonalpark for å øke nasjonalparkens anseelse blant lokale brukere og besøkende.

De rådgivende lokalutvalgene oppnevnes for en prøveperiode på to år: 2021 – 2022. Siden oppnevning ikke vil være på plass før seint i 2020 vil ikke prøveperioden trå i kraft før 2021.

Innspill fra kommuner:

Sekretariatet har bedt sine administrative kontakter vurdere en slik type sammensetning.

Gildeskål kommune mener det kan fungere, og møtene blir mer aktuelle, men at dette avhenger at kommunene får tilstrekkelig med informasjon om møter og dagsaktuelle saker, og at dette føles mangelfullt og det blir vanskelig å engasjere seg. Med et lokalt utvalg vil det bli lettere å bidra med lokalkunnskap og mer spisset

kompetanse/kunnskap kan føre til bedre samarbeid og gode beslutninger. Gildeskål savner generelt bedre informasjonsflyt og savner en tydelig rolle for administrativt kontaktutvalg. Gildeskål har selv opprettet en kommunegruppe som arbeider tverrfaglig med Láhko nasjonalpark. Gildeskål ønsker at det store fellesmøte som vi tradisjonelt har hatt i desember skulle vært tidligere på året, da dette er en veldig travel periode i kommunene, eventuelt å åpne for Teams-møter. Gildeskål kommune ønsker at styrepapirer sendes til de administrative kontaktpersonene/postmottak hos kommunen og ikke bare deles på hjemmesiden.

Fauske kommune synes ordningen med lokalt utvalg høres bra ut. I et slikt utvalg bør det også åpnes for å hente inn fagekspert / annen kompetanse i kommunene ettersom hvilke saker som skal diskuteres: eks skogbrukssjef om skjøtsel av fremmede treslag. Dette vil gi bra forankring i kommunen og bedre kunnskapsdeling. Fauske synes det er positivt at møtene dedikeres de nasjonalparkene som er i deres egen kommune, slik at man slipper å bruke mye tid på andres nasjonalparker. De synes forslaget høres meget bra ut.

Forslag fra Rådgivende utvalg med vurdering og bakgrunn

Ordningen med rådgivende utvalg for de lokale styrene har blitt evaluert eksternt i hele landet, noe styret for MNNPS er orientert om tidligere. Erfaringer fra de siste årene er det tydelig for både MNNPS, sekretariat, RU og AK at det er forbedringspotensial. Se vedlagt møtereferat fra 11. desember 2019.

Rådgivende utvalgs forslag til styret for MNNPS (beholde dagens sammensetning og mandat):

1. Det etablere et arbeidsutvalg, AU, for RU som består av representant for grunneiere, friluftslivet og reindrifta. En av disse velges som leder RU.
2. RU inviteres som observatør til styremøtene.
3. Dersom medlemmer av RU har innspill til styret/sakene åpnes for korte innlegg før møtestart.
4. Det legges til rette for deltakelse fra RU på befaringer og seminarer med relevans for nasjonalparkforvaltningen.

Statskog, Helgeland og Salten, har drøftet innspillet og har kommentarer til det:

- Et nasjonalparkstyre er et offentlig oppnevnt styre og således er vel både styredokumenter og møter åpne for alle som vil følge med og delta.
- På fellesmøtet i rådgivende og med flere andre den 11.12.2019 ble det under evalueringen gitt mange innspill fra mange parter. Vi ser det som sekretariatets rolle å følge opp det med en sak til styret om hvordan en skal organisere seg i framtiden med råd og utvalg.
- I ditt notat om supplerende retningslinjer for rådgivende utvalg, RU, foreslås det å velg et eget arbeidsutvalg, AU, bestående av representanter fra grunneiere, friluftsliv og reindrifta. Statskog ser ikke noe behov for å øke administrasjonen rundt forvaltningen av nasjonalparken med enda flere utvalg

og således ikke behov for å etablere et AU i RU. Det har vel også ha en økonomisk side. Får MNNPS en pott for drift og bruker mer på administrasjon, så blir det vel mindre til tiltak og andre aktiviteter.

- Men samtidig ønsker Statskog som den største grunneier i nasjonalparkene kontakt og informasjon om saker som berører Statskog som grunneier og fast informasjon fra styremøter. Det bør være fast rutine at rådgivende utvalg får kopi/lenke til møtedokumenter både i forkant og i etterkant av styremøtene.
- Er det spesielle saker som skal behandles eller avklares, særlig saker av prinsipiell betydning, så bør rådgivende få mulighet til å komme med innspill/ bli tatt med på råd.
- Spesielle søknader/saker /tiltak som blir tatt opp som berører Statskog som grunneier, ønsker Statskog en direkte dialog med administrasjonen om i forkant.

Sekretariatets vurdering av rådgivende utvalgs forslag:

Sekretariatet tror ikke denne strukturen vil endre de utfordringene man har i dag med å engasjere rådgivende utvalg til å øke deltakelsen på møtene. Vi tror heller ikke dette bidrar til å gi styret / sekretariatet økt lokalkunnskaper om verneområdene. Styremøtene er åpne, og det er ingenting i veien for at rådgivende utvalg observerer disse, slik det er lagt opp i dag. Sekretariatet er også usikker på hvor konstruktivt det blir for styret å få ny kunnskap og innspill til saker like før sakene skal behandles. Relevante personer fra RU inviteres allerede til befaringer. Når det gjelder nasjonalparkkonferanser får ikke styret midler til å dekke disse utgiftene.

Vi i sekretariatet kunne vært flinkere til å engasjere RU i prinsipielle saker. Vi kunne også sørget for en bedre informasjonsflyt mellom styret, RU og AK. Utfordringene vi som sekretariat har kjent på er at vi får uttalelse i saker underskrevet RU, der man i enkelte tilfeller vet at ikke hele RU står bak. Vi er usikre på hvordan vi skal formulere dette i våre saksfremlegg. Det er gjort forsøk på å skrive i sakene hvem forslagene har kommet fra, men dette har blitt dårlig mottatt i RU.

Hvis det dukker opp en prinsipiell sak i for eksempel Rago, er det ingen i dagens rådgivende utvalg som har tilknytting til nasjonalparken og tilgrensende områder. Dette er utfordrende når vi i sekretariatet trenger den lokale kunnskapen om området. Det er ikke nødvendigvis kunnskaper innenfor det som skjer i selve nasjonalparken, men vel så mye det som skjer utenfor, som vi mangler innsikt i. Vi har inntrykk av at saker som behandles i RU sees på et overordnet nivå, som kanskje er det rette for hver enkelt organisasjon, men som ikke løser utfordringene lokalt. Vi tror det er bedre å styrke den lokale deltakelsen i denne formen for utvalg, så kan heller de lokale diskutere sakene oppover i sine systemer dersom de trenger en overordnet behandling.

Konklusjon

Sekretariatet mener at man må se på en ny organisering med hele modellen med rådgivende utvalg. I løpet av de første ti årene med lokal forvaltning har man prøvd ulike sammensetninger og hierarkiske modeller uten å ha lyktes. Sekretariatet innstiller da på at man ser på en ny modell med rådgivende lokalutvalg. Vi tror dette

vil styrke både forvaltninga av nasjonalparkene, gi en klarere rolle og mandat til utvalgene, og på sikt fase ut referansegrupper der arbeidet overføres lokalutvalgene.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Midtre Nordland nasjonalparkstyrets vedtekter

Fellesmøte Rådgivende utvalg, Administrativt kontaktutvalg og
Midtre Nordland nasjonalparkstyre
onsdag 11. desember 2019

Tilstedeværende fra rådgivende utvalg (RU) og administrativt kontaktutvalg (AKU):
Erling Solvang (FNF og leder RU), Anette Hals (Salten friluftsråd), Pål Vinje
(Polarsirkelen friluftsråd), Roger Johansen (NordNorsk reiseliv), Jan Nilsen og
Wenche Hjelmseth (Statskog), Gerd- Bente Jakobsen (Sørfold), Thomas Sørensen
(Beiarn), Ørjan Alm (Saltdal), Hans Haraldsen (Meløy), Benny Sætermo (Nordland
nasjonalparksenter)

Tilstedeværende fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre (MNNPS):
Kjell Magne Johansen (Saltdal), Astrid Tove Olsen (Bodø), Sverre Hagen (Fauske),
Inga- Lill Sundset (nestleder, Sametinget)

Tilstedeværende fra sekretariatet:
Inge Sollund Ingvaldsen, Sigrid Elise Lium og Marius Saunders

I tillegg deltok Camilla Risvoll og Aase Kristine Lundberg fra Nordlandsforskning

Møtet startet med velkomst og introduksjon av dagens program ved Erling Solvang
og Inge Sollund Ingvaldsen før møtet tok for seg de ulike temaene for dagen.

Evaluerings av rådgivende utvalg

Ordningen med rådgivende utvalg for de lokale styrene har blitt evaluert i hele landet,
sammen med erfaringer fra de siste årene er det tydelig for både MNNPS,
sekretariat, RU og AK at det er store forbedringspotensial. Styret velges for fire år av
gangen i forbindelse med fylkesvalg, sametingsvalg og kommunevalg. Kommunens
representanter velges i forbindelse med kommunevalg og det ser ut til å bli store
utskiftninger i Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Som et ledd i dette oppnevner det
nye styret nye utvalg, og det var naturlig å gjennomføre en evaluering av hvordan
rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg har fungert i den inneværende
perioden, som kan forbedres for kommende periode.

Deltagerne på møtet ble delt i fire grupper ut fra hvem de representerte og fikk i
gruppearbeid diskutere ulike sider ved de ulike utvalgene

Innspill fra rådgivende utvalg

- Det er variasjon i hvor lenge de ulike medlemmene og interessene har vært
med i RU. Reiselivet har kommet mer den senere i tiden og de som driver
annen næring i nasjonalparkene (reindrift, beite, landbruk) er i liten grad
tilstedeværende. Dette er synd da det er viktig at alle interessene er med for at
deres stemme også blir hørt i rådgivende utvalg.
- Grupper som ofte savnes i RU møtene og enten bør stille opp eller få en plass
i RU: reindriften, bønder/ landbruksnæringen, reiselivsbedrifter. Er det for
hektiske hverdager og for dyrt (tid borte fra jobb) for dem å delta i møtene?
Det er bra nok at RU får dekket reise til møtene, men hva med tapt
arbeidsfortjeneste?
- Nasjonalparkene må brukes av folk på en måte som ivaretar
verneinteressene.

- Leder av RU har observert mange styremøter, men savner at RU har et rom for å dele sine innspill til saker og prosesser. F.eks. kunne RU vært gitt noen minutter på starten av styremøtene til å gi sine innspill
- Statskog er flinke til å møte i RU, men savner en direkte kontakt med styret for å diskutere saker.
- Det er viktig at også reindrifta møter i RU da det ofte er konflikt mellom reinbeiteinteressene og andre interesser
- Foreslås å etablere et arbeidsutvalg som består av grunneier, friluftslivet og reiselivet, disse kan bidra til å fungere som «innpiskere» så ikke alt havner på leder av RU
- Medvirkning er viktig for lokalt eierskap og at de lokale skal føle at nasjonalparkene forvaltes lokalt.
- RU bidrar gjerne til å oppsummere dagens møte og bidra slik at dette kan bli en styresak i starten av neste styreperiode.

Innspill fra administrativt kontaktutvalg

- Savner et tydeligere mandat der rollen til AK er formalisert og mer informasjon
 - Blant annet kjente de knapt til at de var sammenslått med RU
- Er som regel med på fellesmøtene, men har ikke vært med på noen RUmøter utenom dette
- AK vil gjerne inviteres med på befaringer, her kan de også bidra med viktig lokal kunnskap
Oppgaver og folk i kommunene skiftes, lett at innkallinger sendes feil. Pass på at kontaktinformasjon og personer er oppdatert!
- Hvem bør sitte i AK? Viktig at det er riktig rolle i kommunen utfra hva MNPS ønsker/ har behov for
- Ønskelig med bedre dialog mellom AK- representant og styrerepresentant
- Send gjerne styrepapirer i forkant av møtene slik at AK kan være bevisst relevante saker.

Innspill fra sekretariatet

- Hvordan bedre deltagelse og engasjementet på RU- møtene? Viktig at de gjøres interessante, men også relevante for alle/ flest mulig:
 - Aktuelle saker som angår mange og som føles relevant for flere
 - Faglig påfyll i en eller annen form (f.eks. forskning eller oss selv)
 - At flere har noe de kan bidra med, de får påvirke
 - Man jobber fram noe konkret sammen (workshop, temaarbeid)
- Ikke send ut møteinnkalling for tidlig, viktig å holde møtet «varmt i hodet»
- Sekretariatet må jobbe for å senke terskelen for kontakt, begge veier.
 - Bli flinkere til å inkludere i saksbehandling ved å sende saker til RU for tilbakemelding. Slik kan sekretariatet få flere innspill til saksbehandling. Mer prinsipielle saker (viltgjerde, jaktprøve ol) er godt egnet.
 - Har tider vært utfordrende at FNF ikke er omforent, hvordan forholde seg til dette?
 - Sekretariatet tester ut å sende saker til RU for tilbakemelding oftere. Sendes til hele RU.
- Sekretariatet tror RU vil fungere bedre med en flat struktur der en deltager fra sekretariatet kan ta jobben som ordstyrer/ møteleder og referent. Slik kan diskusjonen gå fritt blant partene i RU.

- Sekretariatets tanker om AK
 - Er det de riktige fagpersonene fra kommunen som sitter i AK?
 - I dag er det ofte personer med likt fagområde/ fagbakgrunn som sekretariatet som sitter i AK, vi tror vi ville fått mer igjen for å prate med andre fagområder da disse i større grad vil komplementere vår kunnskap fremfor å utfordre vårt faglige skjønn. Vil mer plan- og utvikling eller næringsutvikling være riktigere?
 - AK vil være svært viktig i arbeidet med nasjonalparkkommuner.
- Sekretariatet vil jobbe for å etablere egne møteplasser for RU og AKU og en fellesarena for begge. Totalt tre møter per år for sekretariatet, to for utvalgene.
 - Ekstra møter med utvalgene lokalt ved behov
- Ønske om å videreføre et årlig møte med «lokalt RU/ AK». Ta utgangspunkt i de etablerte referansegruppene.
- RU sitt mandat må tydeliggjøres. Har de f.eks. «vedtaksmyndighet»?

Innspill fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre

- Vil gi honnør til RU lederen for å være «på» og ønske dialog med styret
- Leder av RU må være talsperson for hele RU. Viktig å sikre at alle interessene sine synspunkt/ innspill kommer til styret, ikke bare noen eller deler av dem
- AK er et ledd i styrets kommunikasjon inn mot de ulike kommunale administrasjonene
- Besøkstrategien har engasjert mye. Kan denne erfaringen gi råd om hvordan vi kan bedre dialogen med de ulike interessene?
- Kan de ulike befaringsene som vi har brukes også til å få noen møter med de ulike interessegruppene på ettermiddagene? Her kan RU-representanten bidra med innspill til hvordan legge opp møtet med agenda. Møtet bør også være åpent for alle.
- Styret må bli mer aktivt og sette tydeligere agenda, spesielt ved befaringsene.
- Kan det/ bør det vurderes å sette av en egen temadag til og om reindrifta? Der ulike utfordringer diskuteres spesielt, eget møte?
- Ved nytt kommunestyre bør man få på plass en informasjonsbolk om nasjonalparkene og arbeidet som skjer så tidlig som mulig i perioden.
- Befaringer: åpne møter som er relevant i områdene styret besøker. Dele kunnskap, skape en lokal møteplass underveis på ferden vår. Kommunene har jo også en plass og et ansvar i BS arbeidet.

Åpen diskusjon

- Erling startet med å takke for gode innspill og bidrag, men stiller seg skeptisk til om administrasjonen skal ta for stor rolle i RU/AK med tanke på demokratiet.
- Inge støtter AK i at mandatet er uklart og at dette må komme på plass. Vil antakelig også gjøre det enklere for kommunene å finne rett person (uten at sekretariatet må mene noe om det). Referansegruppene fungerer godt og vi ser hvordan dette gir bedre diskusjoner og øker relevansen for deltagerne i gruppene.

- Astrid: fem nasjonalparker og mange kommuner med lange avstander gjør det krevende å komme på møtene, men samtidig må folk kjenne sin besøkestid. Kanskje blir det enklere/ mer motiverende for folk å komme om den lokale relevansen øker? Støtter ideen om å bygge videre på referansegruppene. Kommunene må være PÅ dette.
- Erling: Viktig at det skilles mellom planprosessene og RU. Planprosessene følger PBL, medvirkning er her både viktig og lovpålagt. RU skal sikre medvirkning i saker og underveis. Planprosessen: der skal alle som har meningsinteresse få tilgang (el. Junkerdal saken osv.). AK er i hovedsak for at forvalterne skulle ha en person i kommunen å henvende seg til, møtes ved relevans osv.
- Wenche: styret politisk, AK er fast ansatte. Viktig for sekretariatet å ha disse. Lurt for AK å ha fellesforumet dagens RU sikrer. Stadig ulike prosesser som ruller og går, da er styret planmyndighet mens de faste rutinene rundt AK/ RU er noe annet. To ulike behov og prosesser. Utfordrende med mange ulike nasjonalparker på en plass: skaper en del irrelevant for deltagerne, kontra nasjonalparker med et styre per park. Kontakt med de lokale viktig, vektlegg dette når anledningen byr seg ved møter og befaringer rundt forbi i fylket. Det skal jobbes hardt og legges mye jobb i å skape engasjement der ute for forvaltningen med fem nasjonalparker og lange avstander.
- Inge: AK har en viktig rolle som kontaktperson ute i kommunene. Nasjonalparkkommunearbeidet er krevende og omstendig, med høy grad av involvering og samhandling. Det blir dermed enda viktigere med et forum der kommunene kan diskutere nasjonalpark/ nasjonalparkkommune og koble det med nasjonalparkene.
- Gerd Bente: kommunikasjon med kommunene viktig. Formalisering for å sikre lokal forankring: administrativt og politisk nivå. Kommunen må vite sin plass og de AK sin plass. Ønskelig at det sendes ut en oversikt over hvem som sitter i RU til kommunene. Hvem representerer de ulike organisasjonene? Det er ikke alle kommuner som blir nasjonalparkkommune, like fullt viktig med eget AK- møte for å diskutere den enkelte nasjonalpark. Naturlig at det er ulike fora å treffes på/ diskutere. Kommunene må selv få bestemme hvem de skal sende, men da må mandatet være klart.
- Erling: strukturen RU/ AK/ Styret er satt fra øvre hold, men innholdet må vi bestemme. Hvem som sitter i utvalgene ligger ute på styrets nettsider. Styrepapirer bør ut til RU/ AK. Nettsiden lite oppdatert, men grei å finne frem på.
 - Innspillene som har kommet inn fra de fire gruppene i dag sendes sekretariatet for videre behandling. De fire gruppelederene utgjør en gruppe for å følge opp saken videre mot styrebehandling. Konkret forslag til styret: lage konkrete retningslinjer/ mandat for utvalgene.
- Sigrid: alle styrepapir kan sendes til post@kommune.no, da sendes det til rette vedkommende i kommunen. Spilt inn som ønske i møte med Gildeskål og Meløy om Láhko.
- Erling: viktig at sekretariatet har oversikt over hvem som sitter i RU og AKU slik at disse personene kan få saker og annet relevant direkte.
- Det etableres en e-post gruppe for å sette sammen innspillene fra gruppene til et felles innspill til styret. Denne består av de fire gruppelederene. Erling følger

gjørne opp videre. Viktig at vi får dette til å bli et konkret innspill, men trenger ikke fysiske møter.

Deltagelse arrangement

- Inge innledet om utfordringer og problematikk rundt manglende deltagelse på arrangementer og arenaer relevant for styret.
- Velkommen inn (VI) er styrets egen konferanse, får mye skryt og er en viktig og høyst relevant lokal arena. Like fullt vanskelig å få deltagelse fra lokalkommunene og styremedlemmene.
- Samme ser vi på nasjonalparkkonferanse i regi Miljødirektoratet. Dette legges merke til og vil nok sees på nå f.eks. midler skal fordeles
- Engasjert styre/ RU/ AK viktig for lokalt engasjement og forvaltning av nasjonalparkene
- Erling: deltatt på 2 av 3 VI siste år. Veldig relevante og gode møteplasser, men tydelig for gründerne at styret/ beslutningstakerne mangler. Konkret forslag: legge årets siste styremøte til dagen etter VI. Dagene er mer enn gode nok for RU-møtet. Stort sett lokale folk, dermed er f.eks. bestillingsdialog/ tiltak relevant
- Astrid: datoene akkurat i budsjettforslaget i kommunene. Flyttes tidligere eller senere? Vanskelig å ha det midt i budsjettdiskusjonen i kommunene. Alle i referansegruppene bør få invitasjon til konferansen (for å nå bredt ut).
- Inga- Lill: kan være krevende å være borte tre dager på rad (jfr. Erlings forslag). Foreslår å sette opp deltagelse på ulike arrangement som eget punkt på styremøte: fordele hvem fra styret som deltar på hvilke arenaer.
- Wenche: nasjonale og lokale arrangement. Viktig for kompetansen at styret deltar. Engasjement for nasjonalpark viktig for styrevervene, gir representanter som ønsker å følge opp og bidra.
- Anette: invitasjonen kom i begynnelsen av november først. Det blir for sent, kalenderen er full. Viktig å sende det ut tidligere.
- Erling: dato for VI bør sees på. Ønske fra direktoratet om at ordførerne er representanter i nasjonalparkstyret, men ikke alltid de er så engasjert i nasjonalpark. RU anbefaler at styret legger et styremøte til VI og at styret deltar. F.eks. kan styremøte legges til ettermiddagen dag to (eller tre avhengig av opplegg).
- Benny: Vi ser at VI de siste årene har klart å være dagsaktuelle og relevante i valg av tema, dette er viktig for konferansen. Årets tema var attraksjon. Konferansen begynner å finne sin form og vi gjør endringer etter innspill fra evaluering internt og fra deltagerne. Konferansen oppleves som bedre enn antallet deltagere tilsier. F.eks. har miljøet i Namsskogan/ Lierne uttrykt at de ville delta, men årets konferanse kræsjet med et viktig møte i Stjørdal. Årets evaluering ikke klar, så vi tar gjerne imot tilbakemeldinger. Dialogene i konferansen må videreføres: god nettverksbygging og godt dialogrom. Vi er hele tiden på leting etter hva som er relevant og dagsaktuelt i tiden fremover. Ofte drodler vi dette over kaffekoppene på Storjord, men vi ønsker gjerne eksterne innspill på tema osv. Send det til en av oss, gjerne med en kort begrunnelse til hvorfor du ønsker dette tema.
- Kjell Magne: Eierforholdet viktig. Styret får med seg mye selv om de ikke er der. Formidling og deling av kunnskap/ erfaringer. Tidspunktet: bør nok ikke forskyves til desember. Bedre å forskyve mot oktober. Velkommen Inn

burde være oppe i styret som sak på våren. Hvilket tema ønsker vi å fokusere på i år? Kan bidra til å styrke styrets eierskap. MNNPS har eierskap til konferansen gjennom forvalterne, men ikke nok i styret.

- Erling: Meløy et eksemplarisk eksempel på deltagelse. Konferansen gir mange dialogrom og konkrete diskusjoner.

○

RU stemte over Erling sitt forslag og ble enige om å spille inn forslaget om å legge RU-møte + styremøte til neste års Velkommen Inn.

Parkas:

Camilla Risvoll og Aase Kristine Aasen Lundberg fra Nordlandsforskning presenterte kort PARKAS prosjektet (<https://www.niku.no/prosjekter/parkas/>) der Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er et av studieområdene. Fra nettsiden til prosjektet: «*Vi skal utforske hvordan naturmangfold, kulturhistoriske verdier og andre miljøgoder kan forvaltes på en helhetlig måte som bidrar til å oppnå politiske mål om et bærekraftig samfunn gjennom grønn omstilling.*»

Det var stor enighet om at dette prosjektet var relevant for både styret, RU og Norland nasjonalparksenter. Forskerne ønskes tilbake for en større presentasjon av prosjektet og resultater når det nye styret er konstituert. Dette kan være et aktuelt tema på skoleringsdag.

Skoleringsdag for både RU og styret

Inge introduserte kort om hva skoleringsdagen er og hva som er planlagt i 2020 når nye styrer er på plass. Skoleringsdagene gir styret viktig kunnskap om områdene de skal forvalte og hvilken rolle de har som et lokalt forvaltningsstyre. Det er planlagt tre samlinger på ulike datoer i Nordland:

- Helgeland sør, MNNPS og Vesterålen- Lofoten

RU må spille inn hvilke datoer som passer for dem. Erling spilte inn at det ikke er noe i veien for at flere styrer møter også på samlingen i midtre Nordland dersom det er behov. *I etterkant av møtet er datoen for skolerings-/ opplæringsdatoer for styret satt til 4. og 5. mars 2020.*

Viltgjerde langs jernbanen

Jan Nilsen introduserte om Statskog sin rolle som forvalter av felleskapets verdier, bakgrunnen for at det nå skal settes opp viltgjerder langs jernbanen og Statskogs bekymring for om konsekvensene ved å sette opp gjerdet er tilstrekkelig utredet.

Etter introduksjon ble det åpnet for debatt, hovedtrekk:

- Det har vært et langtekkelig arbeid for reindrifta å få opp disse gjerdene. Påkjørsel av rein langs jernbanen er en stor utfordring. Viktig at det ikke settes i gang nye prosesser nå som forsinker oppsett av gjerdet.
- Viktig at konsekvensene av gjerdet blir ordentlig utredet, det er spesielt stor bekymring knyttet til friluftslivets interesser og om disse blir ivarettatt. Fører gjerdet til utestengelse fra naturen?
- MNNPS er sammen med kommunen premissgivere og de som kan sette krav om avbøtende og fysiske tiltak. MNNPS bør vedta samme rekkefølgebestemmelse som Saltdal kommune på morgendagens styremøte. Begge parter må tørre å sette krav til BaneNor og ivareta de ulike interessene.
- Det ble arrangert et stormøte på Storjord om saken der flere av de samme interessene som sitter i RU var representert. Dette opplevdes som et godt møte der saken ble godt oppsummert.

- Ved tillatelse til å sette opp de første gjerdene ble det satt krav om evaluering. Hva sier evalueringen? Er det reflektert og justert etter erfaringer eller settes det nå opp flere gjerder på samme vis?

Status forvaltningsplaner

Inge og Sigrid presenterte kort status for forvaltningsplaner og besøksstrategier.

Junkerdal:

Hovedfokus har vært på å få ferdig besøksstrategien, mål om å få sendt denne ut på høring tidlig i 2020. Hovedinnfallsporene er lagt til der det allerede er etablert næringsliv, noe RU syntes var et godt og riktig grep.

Saltfjellet- Svartisen:

Sprikende interesser innenfor reindrifta gir noen utfordringer, hvilke områder er viktigst til hvilke tider? Reindrifta trekkes frem som en viktig lokal næring.

Tilretteleggingen må ikke gjøres slik at den ødelegger for reindrifta. Innspill om å merke stier i sesong med informasjon om å vise hensyn, vurdere å stenge/ legge om ruter deler av året?

Saltfjellet- Svartisen er viktig for friluftslivet og gjennom referansegruppa må man finne løsninger som fungerer for både reindrifta og friluftslivet. Tamreindrift er i liten grad tatt med i veilederne til besøksstrategiarbeidet, noe som gir MNNPS noen utfordringer i å finne de riktige løsningene.

Láhko:

Det jobbes med forvaltning plan og besøksstrategi. Ulike årsaker har ført til at arbeidet er startet litt på nytt i 2019. Gjennomført åpent informasjonsmøte med god deltagelse og etablert referansegruppe.

Rago:

Besøksstrategien er godkjent og målet er i hovedsak å håndtere besøket som allerede er, uten å øke det. Noe som kan bli en utfordring i dagens bildebaserte verden. Sørfold jobber for å skjerme lokalbefolkningen for belastningen besøket kan gi, blant annet ved å betale Øyra camping for toalett og turistinfo. Kom innspill om å flytte utkikkspunktet nærmere veien? Mange tror jo de er i nasjonalparken i det de krysser veien. Kanskje kan også parkeringsplassene legges lengre ut?

Sjunkhatten:

Besøksstrategien har vært på høring og skal sendes inn til Miljødirektoratet for endelig høring.

Tiltak 2019 og 2020 ble gjennomgått, uten store innspill.

Arkivsaksnr: 2013/557-0

Saksbehandler: Inge Sollund Ingvaldsen

Dato: 20.08.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	41/2020	08.09.2020

Midtre Nordland nasjonalparkstyre - Utvidelse av delegasjonsreglement 2020

Forslag til vedtak

Sekretariatet tolker «saker der det foreligger etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av styret/AU i tilsvarende sak» mildere, og kan med det behandle flere opplagt kurante saker på delegert myndighet.

I forbindelse med at det nå jobbes med revisjon og utarbeidelse av flere forvaltningsplaner, kan sekretariatet forsøke å fange opp mulige saker som ikke er omtalt i verneplan, forvaltningsplan eller forskrift fra før. Det utformes retningslinjer for disse sakene slik at de senere kan behandles på delegert myndighet.

Bakgrunn og vurdering

Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for fem nasjonalparker, sju naturreservat og to landskapsvernområder.

Da modellen med lokalt verneområdestyre ble etablert i 2010 var det ingen åpninger i styrets vedtekter til å delegere myndighet til nasjonalparkforvalter. I 2013 ble det satt i gang et prøveprosjekt hvor blant annet Midtre Nordland nasjonalparkstyre fikk anledning til å delegere myndighet. I 2016 ble styrets vedtekter endret, og det ble nedfelt i disse at styret kan delegere myndighet til forvalterne:

Styrets vedtekter:

Styret kan gi forvaltere myndighet til å treffe vedtak i saker av kurant karakter. Med kurant karakter menes følgende:

- Saker etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om ferdsel og motorferdsel.
- Saker etter verneforskriftenes øvrige spesifiserte dispensasjonsbestemmelser og etter naturmangfoldloven § 48 der:
 - A. Det dreier seg om fornying av dispensasjon gitt av styret eller arbeidsutvalget, og forutsetningene er tilnærmet uendret.
 - B. Det foreligger etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av styret/AU i tilsvarende sak.
 - C. Forvaltningsplanen gir entydige føringer for utfallet.

Ved tvil skal forvalter drøfte saken med styreleder. Dette skal komme frem av saksutredningen hvis forvalter treffer delegert vedtak i saken. Alle delegerte vedtak skal refereres for styret.

Dette er den åpningen som finnes i styrets vedtekter. På det konstituerende styremøtet i februar, styresak 7/2020, ble delegasjonen til nasjonalparkforvalterne videreført. I løpet av våren/sommeren 2020 har det blitt innkalt til tre møter i arbeidsutvalget for å behandle relativt kurante saker som krever hurtig behandling. Sekretariatet har på bakgrunn av dette fått i oppdrag av arbeidsutvalget om å se nærmere på muligheten for å kunne ta unna slike saker på delegasjon.

Saker etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om ferdsel og motorferdsel:

De aller fleste vedtakene som fattes på delegert myndighet, omhandler nyttekjøring med snøskuter til private hytter. Forvaltningsplanene for Junkerdal og Sjunghatten har klare retningslinjer for denne typen kjøring. Øvrige forvaltningsplaner er ikke relevante. I Rago er det ikke private hytter, forvaltningsplanen for verneområdene på Saltfjellet ble utdatert for 20 år siden og Láhko har ingen godkjent forvaltningsplan.

Siden motorferdsel knyttes til hytter (både private og foreningshytter) er det interessant å se hvor hyttene ligger sammenliknet med reindriftas kalvingsområder. Ser man beliggenheten på de private hyttene i sammenheng med reindriftas vårbeiter ser man at det sammenfaller i stor grad. I verneområdene på Saltfjellet, Junkerdal, Sjunghatten og Láhko ligger mesteparten av hyttene innenfor det som reindriftsforvaltninga har definert som vårbeiter. Vi har vurdert at de områder som er definert som vårbeiter i Nordlandsatlas også må tolkes som kalvingsland.

I Láhko ligger alle private hytter innenfor definerte vårbeiter.

I verneområdene på Saltfjellet ligger alle hyttene i Gåsvatnan landskapsvernområde og nordsiden av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark innenfor vårbeiteområder. På sørsiden og i Saltfjellet landskapsvernområde ligger de private hyttene utenfor.

I Junkerdal nasjonalpark ligger samtlige, med unntak av ei privat hytte, innenfor viktige kalvingsområder. I de nordlige delene, rundt Skoddfjellet, har Saltdal

kommune innskrenket kjøreperioden i sine dispensasjoner etter motorferdselloven. Etter oppfordring fra Balvatn reinbeitedistrikt. Her har også forvalter på delegert myndighet innskrenket kjøreperioden, slik at den sammenfaller med Saltdal kommunes dispensasjoner.

I/ved Sjunghatten ligger de fleste hyttene innenfor reindriftas vårbeiter. I området Korsvika – Færøyvalen er vernegrensa trukket bort fra hyttene for å slippe å ha disse innenfor nasjonalparken. I forarbeidene til Sjunghatten ble det sagt at transport til disse hyttene skulle gjøres med båt. I ettertid har man sett at dette er vanskelig da det legger seg is i disse vikene. Forvaltningsmyndigheten har gitt dispensasjoner for transport med skuter over Gardsfjellet, gjennom i vårbeiter i Sjunghatten nasjonalpark.

I Rago er det ingen private hytter, og de få delegerte sakene som er fattet i Rago har i første omgang vært enkeltturer med helikopter inn til jeger- og fiskerforeningshyttene.

Årsaken til at det er interessant å se på vårbeiter/kalvingsland er en sak fra 2019 der Beiarn kommune fikk dispensasjon til å frakte inn ved til gapahukene sine i Tollådalen i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Tidspunkt for innkjøring var 15. mai. Saltfjellet reinbeitedistrikt klaget på denne dispensasjonen. Reinbeitedistriktet mente at det ikke bør kjøres etter 1. mai i kalvingsområder. Klagen ble tatt til følge i styresak 21/2019: «Midtre Nordland nasjonalparkstyre tar klagen fra Saltfjellet reinbeitedistrikt til følge. Midtre Nordland nasjonalparkstyre mener at det ikke skal gis dispensasjon til motorisert ferdsel etter 1. mai innenfor reinbeitedistriktenes kalvingsområder». I saksfremstillinga står det at ved å ta klagen til følge gir styret et tydelig signal om at det ikke skal gis dispensasjon motorisert ferdsel innen kalvingsområdene etter 1. mai, og at det derfor ikke kan behandles som en kurant sak av nasjonalparkforvalter på delegert myndighet, selv om det skulle oppstå en ekstraordinær situasjon. Da må slike saker eventuelt opp til styret (eller AU) til behandling. I 2020 oppstår det en ekstraordinær situasjon. Samtidig som at det er ekstremt store snømengder i fjellet, fikk man også utbruddet av Covid-19 som satte strenge restriksjoner på folks muligheter til å benytte fritidsboliger. Særlig forbudet for utenbygdsboende å benytte hytta, i en periode der mange utfører nyttekjøring av utstyr og proviant som skal holde over sommeren. Et resultat av dette var at svært mange søkte om å få benytte noen uker i mai til å frakte inn materiell og utstyr til hyttene sine. Sekretariatet avslø alle disse søknadene på bakgrunn av styrets vedtak i 2019.

I tillegg til at hytteeierne må ha en dispensasjon fra nasjonalparkstyret etter verneforskriftene, må de også innhente dispensasjon fra kommunene etter lov om motorferdsel i utmark. Det er kommunene som forvalter dette lovverket. Sekretariatet opplever at kommunene tillater kjøring lengre i mai, og at de fleste kommunene er raske med å utvide kjøreperioden når snøforholdene ligger til rette for det. Dette brukes som et pressmiddel for at også vi skal utvidet våre kjøreperioder. Vi undres over at kommunene ikke i større grad lytter til reindriftas ønske om å redusere / forby kjøring i mai måned. Sekretariatet forholder seg til styrets vedtak fra 2019, og forvaltningspraksis over flere tiår om å ikke gi dispensasjonene gyldighet i mai.

Denne forvaltningspraksisen er fundamentert i retningslinjene som er satt i forvaltningsplaner. Prosessen med å utarbeide disse planene er omfattende og

krever bred medvirkning. Retningslinjene er et kompromiss mellom naturvern, friluftsliv, reindrift og hytteeierne ønske om å transportere varer og utstyr til sine hytter. Selv om det virker kurant å gi en ekstra tur til en hytteeier i mai, fordi det har dukket opp et særskilt behov, så synes ikke sekretariatet at det nødvendigvis er kurant at man ser bort fra de retningslinjene som man har utformet med bred medvirkning. Sekretariatet må også i slike saker vurdere farene for presedens og om flere vil komme til å søke om ytterligere turer i mai / utvidet kjøreperiode.

Ut fra disse vurderingene mener sekretariatet at det er vanskelig å strekke handlingsrommet for å delegere myndighet til forvalterne etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser som omhandler ferdsel eller motorferdsel, enn det som allerede er bestemt i forvaltningsplaner og styrets tidligere behandlinger av klagesaker.

Saker etter verneforskriftenes øvrige spesifiserte dispensasjonsbestemmelser og etter naturmangfoldloven § 48 der: Det dreier seg om fornying av dispensasjon gitt av styret eller arbeidsutvalget, og forutsetningene er tilnærmet uendret.

Denne typen saker har uten problemer blitt behandlet av sekretariatet. Her har styret sagt sin mening om saken, og vi mener det er kurant å videreføre styrets vedtak. Enten ved at den gamle dispensasjonen har gått ut, eller at det er behov for små justeringer i forhold til opprinnelig dispensasjon. Denne typen saker er relativt enkle for sekretariatet å forholde seg til, med mindre søker foreslår større endringer i opprinnelig dispensasjon. Da føler vi at saken på nytt må legges frem for styret, da forutsetningene har blitt endret.

Handlingsrommet til nasjonalparkforvalterne vil i denne typen saker være veldig innskrenket. Sekretariatet ser ikke at dette handlingsrommet i saker der det dreier seg om fornying av dispensasjon gitt av styret eller arbeidsutvalget, og forutsetningene er tilnærmet uendret kan strekkes ytterligere.

Saker etter verneforskriftenes øvrige spesifiserte dispensasjonsbestemmelser og etter naturmangfoldloven § 48 der: Det foreligger etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av styret/AU i tilsvarende sak.

Sekretariatet mener at det er her det finnes størst rom for å utvide myndigheten til forvalterne. Det er vanskelig å vurdere hvor vidt man kan strekke «tilsvarende sak» og forvaltningspraksis. I 2017 jobber nasjonalparkstyret med å se på hvordan man raskere skulle besvare søknader om motorferdsel i forbindelse med skadefellingsuttak. I styresak 59/2017 definerte styret en forvaltningspraksis for denne typen saker:

«Der tapssituasjonen er så prekær at Fylkesmannen i Nordland gir tillatelse til skadefellingsuttak i et eller flere verneområder innenfor Midtre Nordland nasjonalparkstyrets virkeområde, bør også Midtre Nordland nasjonalparkstyre kunne gi dispensasjon til motorisert ferdsel i forbindelse med uttaket. Dispensasjon gis av nasjonalparkforvalterne på delegert myndighet.

Nasjonalparkforvalterne kan sette vilkår som begrenser kjøring i områder som kan være spesielt sårbare for forstyrrelser. Hilokaliteter for fjellrev og reirlokalteter for rovfugler er forekomster som kan begrense kjøringa. Dette skal vurderes opp mot når på året kjøring finner sted.

Det skal settes vilkår om hvilke traseer som gjelder inn til et gitt område for å begrense utstrekninga av motorisert ferdsel. Kjøretraseene er allerede bestemt basert på tidligere dispensasjoner til motorisert ferdsel uavhengig av formål for kjøringa.

Det kan gis muntlig tillatelse etter § 23 i forvaltningsloven. Skriftlig dispensasjon utformes samme / neste virkedag».

Bakgrunnen for dette vedtaket var at daværende styreleder ønsket at skadefellingslagene ikke skulle måtte vente på dispensasjon fra verneforskriften for å få jegere ut i terrenget på kort varsel. Skadefellingene ble ofte gitt på fredag, før helg, og sekretariatet fikk sjeldent behandlet disse før over helgen når jegerne ikke hadde anledning til å delta.

Sekretariatet ser for seg at det skulle være mulig å definere en tilsvarende forvaltningspraksis for andre typiske saker, men det vi finner utfordrende er å definere hvilke saker og forutse hva som eventuelt måtte dukke opp.

I løpet av våren har det blitt kalt inn til tre møter i arbeidsutvalget for å behandle relativt kurante søknader om bruk av motoriserte kjøretøyer i Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. I alle disse tre sakene kunne ikke forvalter behandle søknaden på delegasjon fra styret. Det gjaldt opprydding etter ras i Junkerdalsura og dispensasjoner for å hindre storflom, transport av bru med skuter (deretter omgjort til helikopter) til Tverrbrennvatn og transport med ATV for frakt av materialer til ødelagt hyttetak.

Sekretariatet mener at det er innenfor dette punktet i delegasjonsreglementet at det finnes størst handlingsrom for å utvide den delegerte myndigheten til nasjonalparkforvalterne. Sekretariatet har frem til nå tolket «etablert forvaltningspraksis i tilsvarende sak» relativt strengt, men kan for fremtida tolke denne mildere og i større grad enn før behandle saker der det foreligger etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av styret/AU i tilsvarende sak på delegert myndighet.

Saker etter verneforskriftenes øvrige spesifiserte dispensasjonsbestemmelser og etter naturmangfoldloven § 48 der: Forvaltningsplanen gir entydige føringer for utfallet

Denne bestemmelsen blir ikke så ofte brukt. For det første mangler Láhko og verneområdene på Saltfjellet en forvaltningsplan. For det andre så beskriver forvaltningsplanen som regel utfallet i saker med spesifiserte unntakshjemler. Disse er allerede forankret i første kulepunkt. Det er som regel satt retningslinjer for hva som gjelder og hvordan de ulike hjemlene i forskrifta skal tolkes. I noen få tilfeller har forvaltningsplanen beskrevet andre type situasjoner som kan oppstå, og hvordan disse skal behandles av forvaltningsmyndigheten.

I forbindelse med revisjon av forvaltningsplaner kan sekretariatet i større grad fange opp hvilke typer saker som dukker opp, som ikke er omtalt i forskrift eller kongelig resolusjon, og omtale disse i forvaltningsplanen og hvordan disse skal behandles.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Vedtekter for Midtre Nordland nasjonalparkstyre

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	42/2020	08.09.2020

Samisk språk i informasjonsarbeid for nasjonalparkene i Midtre Nordland

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at informasjonsmaterieill utformes på samisk der dette lar seg gjøre.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at følgende samiske språk benyttes for deres fem nasjonalparker. Der det er flere alternativer må nasjonalparkstyret velge hvilket språk som de mener skal benyttes:

Rago: Lulesamisk

Sjunkhatten: Lulesamisk eller pitesamisk

Junkerdal: Pitesamisk

Saltfjellet-Svartisen: Nordsamisk eller pitesamisk

Láhko: Pitesamisk

Bakgrunn og vurdering

Midtre Nordland nasjonalparkstyre forvalter fem nasjonalparker i Salten og Rana. Nasjonalparkene er nært knyttet til samisk kultur og identitet, både i nåtid og i fortid. Disse er rike på samiske kulturminner, og regnes av mange for å være samiske kulturlandskap. Samisk kultur og identitet er et ømt tema. I våre områder lever samefamilier som i sin tid ble tvangsflyttet fra sine opprinnelige hjemmeområder. Dette er en stygg historie i den norske stats behandling av samer. Ikke bare for de som ble tvangsflyttet, men også for de som mistet noe av sin lokale kultur og identitet

som følge av denne tvangsflyttinga. Derfor synes sekretariatet at det er vanskelig å avgjøre hvilket språk som skal benyttes når noe skal utformes på samisk.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har to godkjente besøksstrategier, og tre er underveis. Et viktig ledd i dette arbeidet er å utarbeide nytt informasjonsmaterieil for våre nasjonalparker. Blant annet skal det lages nye brosjyrer, informasjonstavler, tematavler og nettsider. Som utgangspunkt skal dette utformes på norsk og engelsk, og eventuelt tysk. I arbeidet med den nye brosjyra for Rago ble derimot tysk byttet ut med samisk, men det ser ut til at også tysk kan bli aktuelt neste sesong. Rago ligger innen lulesamisk språkområde og vi ønsket brosjyra på lulesamisk. I ettertid har sekretariatet sett at dette med valg av språk kan være utfordrende, og at det er ønskelig at styret tar stilling til hvilke språk som skal benyttes.

På landsbasis er nordsamisk mest utbredt. Rundt 30 000 personer prater/behersker nordsamisk i Norge. Dersom målet med informasjonsmateriellet er å nå ut til flest mulig, så bør nordsamisk prioriteres. Spørsmålet man da må stille seg er om samisk i det hele tatt bør prioriteres, fremfor andre språk som tysk og kinesisk.

I vår region er de fleste reindriftssamer nordsamer, lulesamer eller sørsamer, men det finnes også en del samisktalende som ikke driver med rein. Det er også dukket opp yngre reindriftssamer som omtaler seg som pitesamer.

I august 2019 ble pitesamisk godkjent som skriftspråk. Det pitesamiske språkområdet regnes fra Sørfold i nord til Rana i sør. På norsk side er grensene noe uklarte, mens på svensk side er området definert mellom Piteelv i nord og Skellefteelv i sør. Det er først i senere tid at pitesamisk har fått fokus. Tidligere har det pitesamiske språket havnet i skyggen mellom lulesamisk og sørssamisk. Språket regnes som utryddet i Norge, men det er satt i gang et stort initiativ på norsk og svensk side for å bevare språket. Pitesamisk språk står på UNESCOs liste over truede språk og er klassifisert som svært alvorlig truet eller nesten forsvunnet. I dag regnes 40 personer på verdensbasis å ha dette språket som morsmål, og alle er over 50 år gamle. Et viktig prinsipielt spørsmål som styret bør ta stilling til er om nasjonalparkstyret skal ta en posisjon for å synliggjøre det pitesamiske språket, og være med i bevaringsarbeidet som gjøres internasjonalt.

Vurdering Láhko

Da Láhko ble vernet i 14. desember 2012 fikk nasjonalparken navnet Láhku. Skrivemåten Láhku er å anse som nordsamisk, og at det i pitesamisk språkområde har vært vanlig å bruke lulesamisk ortografi (i mangel på egen). Den lulesamiske skrivemåten er Láhkko og nasjonalparknavnet ble ved forskrift 31. mai 2013 endret til Láhko. I en del gamle saker og dokumenter kan man derfor se at Láhku ble benyttet som navn på nasjonalparken. Sekretariatet har prøvd å gå inn i forarbeidene og forsøkt å finne ut hvem som kjempet frem denne forskriftsendringa, men vi har ikke klart å finne noe skriftlig på dette. Forskning.no skrev artikkelen «Láhku eller Láhkko og namn som kulturminne». Der de skriver at nasjonalparken kan få en navneform som løfter frem det pitesamiske, og viser til at det fremdeles bor mennesker i området som er opptatte av sine pitesamiske røtter. Skriveformen Láhko kunne ha vært en symbolsk gest til disse, og fungert som et nominelt kulturminne om det

pitesamiske: <https://blogg.forskning.no/oystein-a-vangsnes-blogg/lhku-eller-lhko-og-namn-som-kulturminne/1112787> . Láhko ligger i Saltfjellet reinbeitedistrikt. Driverne og familiene i Saltfjellet er nordsamer, og prater nordsamisk. Se vurdering Saltfjellet-Svartisen. Sekretariatet foreslår likevel at informasjonsmateriell utformes på pitesamisk, da dette kan bidra til å bevare språket, og synes dette er i tråd med navneendringa i 2013.

Vurdering Junkerdal

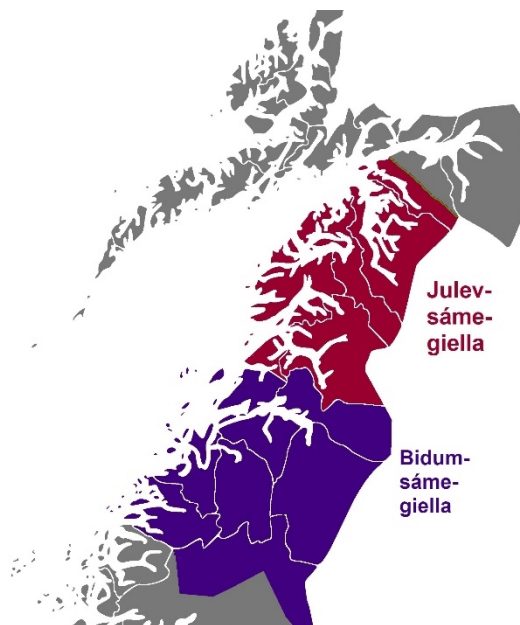
Junkerdal nasjonalpark eller Junŋkaravuome nasjonalpárkka som er det samiske navnet på nasjonalparken, er hentet fra lulesamisk skrivemåte. Junkerdal benyttes av både norsk og svensk reindrift. Balvatn reinbeitedistrikt på norsk side drives av nordsamer og prater det nordsamiske språket. De to svenske samebyene Luokta-Mavas og Semisjaur-Njarg benytter de østre delene av nasjonalparken som sommerbeite. I Semisjaur-Njarg benyttes både nordsamisk, sydsamisk og pitesamisk. I Luokta-Mavas benyttes nordsamisk og pitesamisk. Det er innenfor disse to reinbeitedistriktene at man finner majoriteten av pitesamisktalende og reindriftn i dette området regnes som en viktig årsak til at språket enda eksisterer. Junkerdal nasjonalpark ble så sent som i 1949 benyttet i sin helhet av pitesamiske samebyer, særlig Mavas-samene hadde reinen sin innen hele det norske distriktet. Som følge av tvangsflytting ble Balvatn reinbeitedistrikt tildelt nordsamer, og den pitesamiske reindriften opphørte i området. Nå benyttes de østre delene av nasjonalparken til sommerbeiter for den svenske reindriften. Sekretariatet mener at den pitesamiske kulturen og identiteten står sterkt i Junkerdal nasjonalpark, og mener at også her bør det pitesamiske prioriteres. På pitesamisk skulle det samiske navnet være: Junŋkarvuobme

Vurdering Rago

Rago nasjonalpark ble i 2002 foreslått til UNESCO verdensarvliste i en oppføring kalt «Det lulesamiske området». Duokta reinbeitedistrikt bruker Rago som vinterbeiter. Duokta består av både pitesamer og lulesamer. Sekretariatet mener at informasjon om Rago utformes på lulesamisk.

Vurdering Sjunkhatten

Kart som beskriver skille mellom lulesamisk og pitesamisk område (se kart 1) følger kommunegrensa Sørfold/Fauske til grensene møter Bodø. Deretter i rett linje over til Breivika mellom Sør- og Nordfjorden inne i Sjunkhatten nasjonalpark. Dette deler nasjonalparken omtrent halvt pitesamisk og halvt lulesamisk. Duokta reinbeitedistrikt består av både lulesamer og pitesamer, selv om de fleste vil karakterisere dette som et lulesamisk distrikt, er leder av distriktet og hans etterkommer pitesamer. Sekretariatet mener at styret bør velge mellom pitesamisk eller lulesamisk, og at vi her ikke finner noen grunn til å anbefale det ene eller det andre skriftspråket.

Kart 1: Pite- og lulesamisk avgrensning i nord og sør. De hvite strekene på kartet viser kommunegrensene. Hentet fra lokalhistoriewiki (<https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Pitesamisk>) av Jon Harald Søby, Lars Røed Hansen, Olve Utne

Vurdering Saltfjellet-Svartisen

Den største nasjonalparken er også den sekretariatet synes er vanskeligst med tanke på samisk språk. I tillegg til de utfordringene som allerede er beskrevet, vil man også få sørsamisk inn i de sydligere delene av nasjonalparken. Saltfjellet reinbeitedistrikt benytter Saltfjellet-Svartisen med omkringliggende verneområder hele året. Distriktet er det største i Nordland og har 23 næringsutøvere fordelt på syv siidaandeler. Dette er med andre ord den nasjonalparken med størst påvirkning av nordsamisk kultur og historie. Nordsamene kom til Saltfjellet rundt 1920 og har over hundre år overført sin kultur og identitet til dette området. Man kunne sikkert sagt at dette i seg selv, sammen med utbredelsen av nordsamisk, skulle veie ganske tungt. Likevel må man ikke glemme de pitesamene som bor og bodde i området. Særlig i Beiarn er det et stort pitesamisk miljø, selv om disse ikke driver reindrift har de en identitet og tilhørighet til fjellene som nå er nasjonalpark. En av de mest sagnomsuste samene i Salten «Storlappen» Johan Erik Andersen. Han var pitesame og bodde på Stormoen i Misvær inne i dagens Gåsvatnan landskapsvernområde, og brukte hele Saltfjellet til reinbeiter. Han er kjent fra Rana i sør til Bodø i nord og det er skrevet flere beretninger om han. Sekretariatet synes det er vanskelig å lande på hva som vil være det beste skriftspråket for Saltfjellet-Svartisen men foreslår at nasjonalparkstyret går for nordsamisk eller pitesamisk.

Konklusjon

Sekretariatet foreslår at nasjonalparkstyret benytter samisk i utforming av informasjonsmateriell. Videre mener sekretariatet at styret bør vurdere å benytte pitesamisk i noe av dette informasjonsmateriellet. Pitesamisk er et utrydningstruet språk, og nasjonalparkene i Midtre Nordland er kjerneområde for pitesamisk kultur og historie. Sekretariatet mener at pitesamisk bør benyttes i Junkerdal og Láhko, og bør vurderes i Sjunghatten og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. I Rago bør lulesamisk vurderes. Nordsamisk kan vurderes i hele området dersom målet er å nå ut med mest informasjon til flest mulig samisktalende.

Parter i saken:

Saltfjellet reinbeitedistrikt v/ Per Guttorm Kuhmunen

Duokta reinbeitedistrikt v/ Mats Pavall

Balvatn reinbeitedistrikt v/ Kristine Blind Helland

Hestmannen / Strandtindene reinbeitedistrikt v/ Kurt Gaup

Sametinget

Fylkesmennene i Nordland

Storjord

Holtanveien 620

Bentevassveien 11d

Nesnaveien 1020

Karasjok

Postboks 1405

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	43/2020	08.09.2020

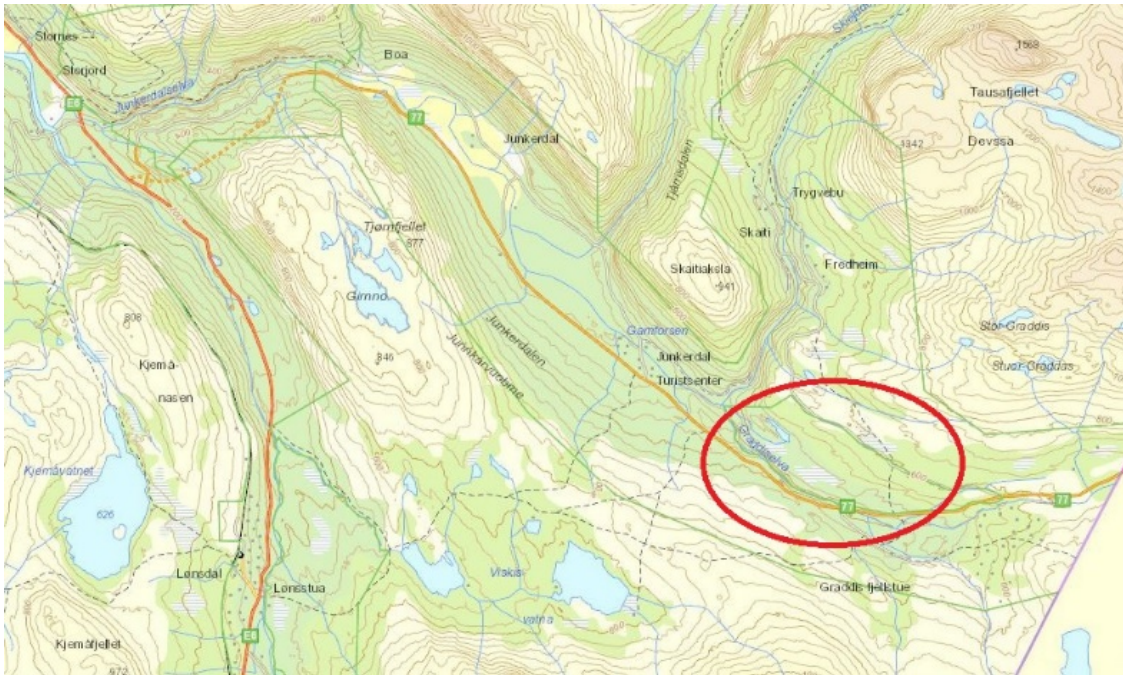
Stor-Graddis naturreservat - Faglig godkjenning av besøksstrategi

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyre oversender utkast til besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat til Miljødirektoratet for faglig godkjenning.

Bakgrunn og vurdering

Stor-Graddis naturreservat ligger i Saltdal kommune, mellom riksveg 77 og Graddiselve i sør, og Skaitiveien i nord. Naturreservatet ble vernet i desember 2000 for å bevare en variert og spesiell furuforekomst med tilhørende plante- og dyreliv og økologiske prosesser. Midtre Nordland nasjonalparkstyre overtok forvaltningsansvaret for dette naturreservatet i 2015. Naturreservatet har en gammel og storvokst furuskog, og betydelig med tørrgadd (død, stående ved) og læger (død, liggende ved). Slike områder med gammel furuskog er sjeldne i Norge, og 17 % av alle artene på den norske rødlista i 2006 var knyttet til død ved. Naturreservatet har også spesielle botaniske kvaliteter knyttet til den kalkrike grunnen i området. Bålbrenning er i utgangspunktet forbudt i naturreservatet, med unntak av bruk av medbrakt ved og på snødekt mark, eller på merkede og tilrettelagte bålplasser.

Bilde: Kartutsnittet viser Stor-Graddis naturreservat, som ligger mellom riksveg 77 og Skaitiveien i Saltdal Kommune.

Bruken av området er i dag begrenset, men man ser en tendens til økende trafikk og da spesielt til Storgraddisvatnet som er et populært fiskevann. Den største utfordringen i Stor-Graddis er skade og ødeleggelse på den gamle furuskogen i forbindelse med vedsanking og bålbrenning. Målet med besøksstrategien er å beskrive hvordan man best kan ivareta de sårbare natur- og verneverdiene i Stor-Graddis naturreservat samtidig som man legger til rette for at de besøkende skal få en god opplevelse av naturreservatet. I Stor-Graddis naturreservat er besøkstallet lavt og problemstillingene enkle og oversiktlige, og det er derfor tilstrekkelig med en enklere besøksstrategi enn hva som er tilfelle i nasjonalparkene som Midtre Nordland Nasjonalparkstyre forvalter. Blant annet krever slike enkle besøksstrategier kun faglig godkjenning fra Miljødirektoratet, og det vil ikke bli kjørt noen større prosess for medvirkning (åpne møter eller høringer). Derimot har Statskog Fjelltjenesten deltatt i utarbeidelsen av besøksstrategien, og innspill fra Salten Friluftsråd er diskutert og gjort rede for i dokumentet.

For å møte utfordringen med å ivareta de sårbare natur- og verneverdiene i Stor-Graddis naturreservat samtidig som man legger til rette for besøkende er det vurdert flere tiltak. Det må informeres bedre om naturreservatet generelt og bålforbudet spesielt, i tillegg til at stien ned til Storgraddisvatnet bør skiltes for å kanalisere folk hit. Tiltaket med utkjøring av ved til tilrettelagte bålplasser ved Storgraddisvatnet skal opprettholdes.

Klageadgang:

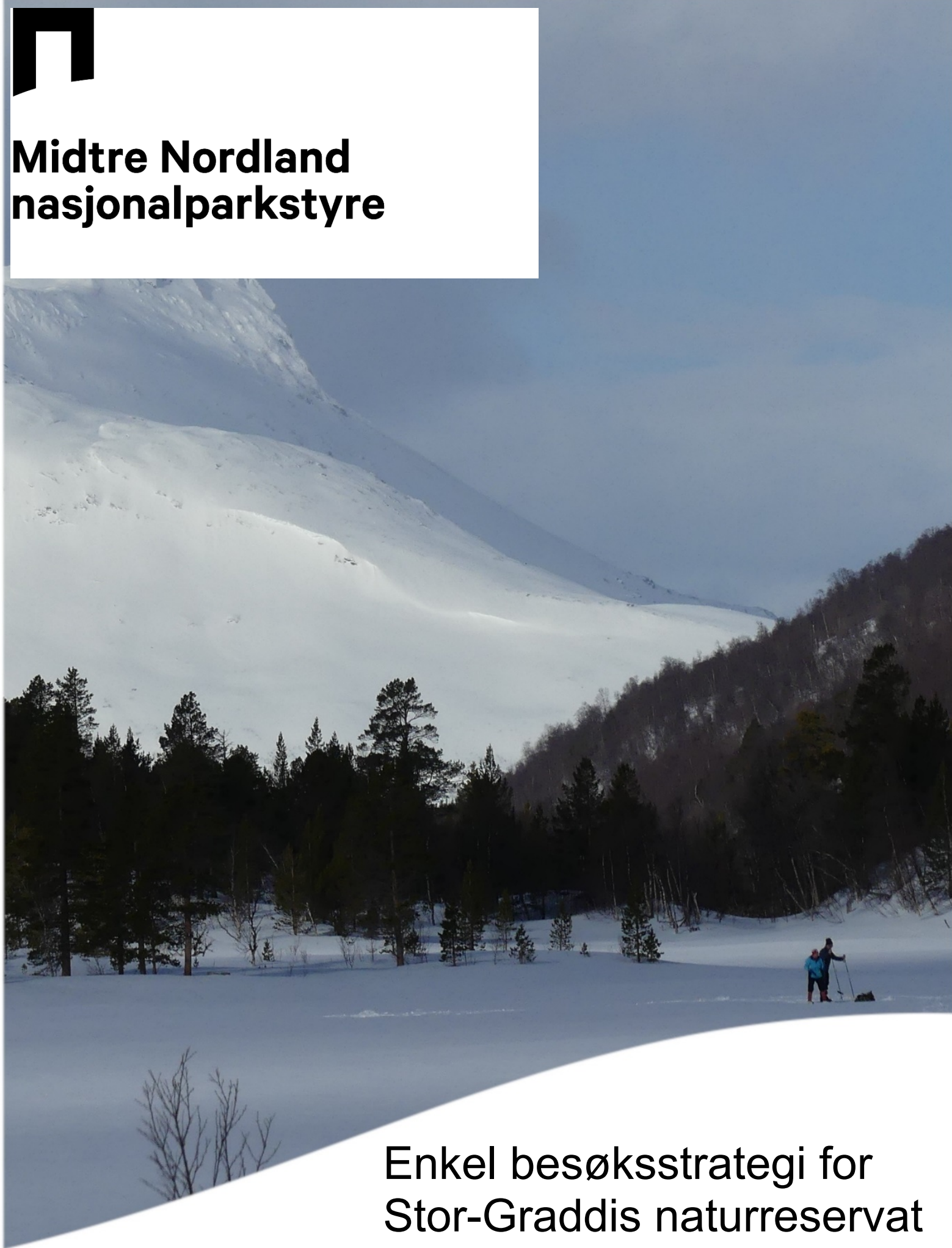
Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Vedlegg:

- 1 Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

**Enkel besøksstrategi for
Stor-Graddis naturreservat**

Fremsidebilde: Storgraddisvatnet med utsikt mot Solvågtind (foto: Johan Rova).

1. Innledning

Stor-Graddis naturreservat ble vernet i desember 2000 for å bevare en variert og spesiell furuforekomst med tilhørende plante- og dyreliv og økologiske prosesser. Naturreservatet har en gammel og storvokst furuskog, og betydelig med tørrgadd og læger. Slike områder med gammel furuskog er sjeldne i Norge. Området har også spesielle botaniske kvaliteter knyttet til den kalkrike grunnen i området. Bruken av området er begrenset, men man ser en tendens til økende trafikk spesielt til Storgraddisvatnet. Bålbrenning er i utgangspunktet forbudt i Stor-Graddis naturreservatet. Det finnes derimot unntak fra bålforbudet ved bruk av medbrakt ved og på snødekt mark, eller på merkede og tilrettelagte bålplasser. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for naturreservatet, og tok over forvaltningsansvaret fra Fylkesmannen i Nordland den 1. oktober 2015.

Målet med denne besøksstrategien er å beskrive hvordan man best kan ivareta de sårbare natur- og verneverdiene i Stor-Graddis naturreservat samtidig som man legger til rette for at de besøkende skal få en god opplevelse av naturreservatet. Den største utfordringen i Stor-Graddis er skade og ødeleggelse på den gamle furuskogen i forbindelse med vedsanking, bålbrenning og treklating. Det er per i dag ikke noe mål om økt bruk av området, men det er et behov for å håndtere den bruken som allerede er der for å unngå forringelse av verneverdiene. Det er gjort noen tiltak i området med tanke på dette, som tilrettelagte bålplasser med tilkjørt ved.

2. Kunnskapsgrunnlaget

Formålet med fredningen av Stor-Graddis naturreservat er å bevare en variert og spesiell furuforekomst med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene.

Av spesielle kvaliteter kan nevnes at området:

- har botaniske interesser knyttet til kalkrik grunn,
- har en gammel og storvokst furuskog, og betydelig med tørrgadd og læger.

Stor-Graddis naturreservat ligger mellom riksveg 77 og Graddiselve i sør, og Skaitiveien i nord (**figur 1**). Naturreservatet har et areal på 4 600 dekar, og strekker seg fra 400- til 600 moh. Lokaliteten karakteriseres som subalpin barskog eller «fjellskog», med furu av grove dimensjoner. Topografien i området er variert, med tydelige «paller» i terrenget. Storgraddisvannet ligger vest i området, og er et populært fiskevann med røye. I tillegg består området av noe myr. Stor-Graddis naturreservatet er lettest tilgjengelig fra Skaitiveien, der det er flere parkeringsplasser langsmed veien. Statskog SF er grunneier i hele naturreservatet.

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

Det er spor etter tømmerdrift i området, blant annet med rester etter et lite sagbruk trolig fra rundt 1960.

2.1 Sårbare naturverdier

Den gamle furuskogen med tilhørende død ved (grove kvister, gadd og læger) er spesielt sårbar for menneskelig påvirkning. Det er da i hovedsak snakk om vedsanking i forbindelse med bålrensing i området. I Fennoskandia er, for alle organismegrupper til sammen, anslagsvis 7 000 arter mer eller mindre sterkt knyttet til død ved. 17 % av artene på den norske rødlista fra 2006 har tilknytning til død ved. Det er trolig en del verdifulle og truede arter knyttet til både grov (gadd, læger) og mindre grov (greiner, kvister) død ved i området.

Bilde 1: I Stor-Graddis naturreservat finnes storvokst furu, og mye død ved (gadd, læger, greiner og kvister) som er sårbare for ødeleggelser (foto: Marte Turtum).

2.2 Kunnskapsmangel

Det er registrert noen artsfunn i området på artsobservasjoner.no, de fleste fra en registrering i 2017. Disse registreringene er ikke knyttet opp til noen rapport. Det finnes ingen helhetlig naturkartlegging av området fra nyere tid, og det må sies at kunnskapen om området er mangelfull.

Mange av de artsobservasjonene som er gjort både i og inntil Stor-Graddis naturreservatet er kjuker, og med tanke på den høye andelen død ved og graden av gammelskog er det trolig et stort og interessant mangfold med sopp og lav i

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

naturreservatet. Det burde gjennomføres en grundigere kartlegging for å undersøke dette nærmere.

Inntil slike undersøkelser er blitt gjennomført må føre-var-prinsippet komme til anvendelse i forhold til ny tilrettelegging for besøkende, spesielt med tanke på nye stier og skilting til gammelfuruer med mye gadd og tørkvist der det potensielt kan finnes verdifulle forekomster av laver og kjuker som trues av vedsanking og ødeleggelser.

2.3 Den besøkende og bruk av Stor-Graddis naturreservat

Bilde 2: Isfiskere på Storgraddisvatnet (foto: Marte Turtum).

Stor-Graddis naturreservat har i dag begrenset med besøkende, og bruken er relativt oversiktlig. Det er de senere årene observert en tendens til økt bruk av naturreservatet, spesielt i forbindelse med området rundt Storgraddisvatnet. Blant annet var det tidligere ikke noen tydelig sti ned til Storgraddisvatnet, men i dag er denne blitt godt synlig både fra veien og fra vannet. Stien er ikke merket. Storgraddisvatnet er en av de viktigste opplevelsene i verneområdet, og er et populært fiskevann (både sommer og vinter) med storslagen utsikt til Solvågtind. Stor-Graddisvatnet er i 2020 også et mål i «Trimkassejakten» som Saltdal kommune arrangerer hvert år, og dette vil trolig også føre til økt besøk i naturreservatet. Ellers er opplevelsene i verneområdet knyttet til jakt og storfuruene i gammelskogen, samt brukere av DNT-stien som går gjennom området i øst.

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

De besøkende i naturreservatet kan deles inn i flere grupper:

Lokale og hyttefolk på dagstur

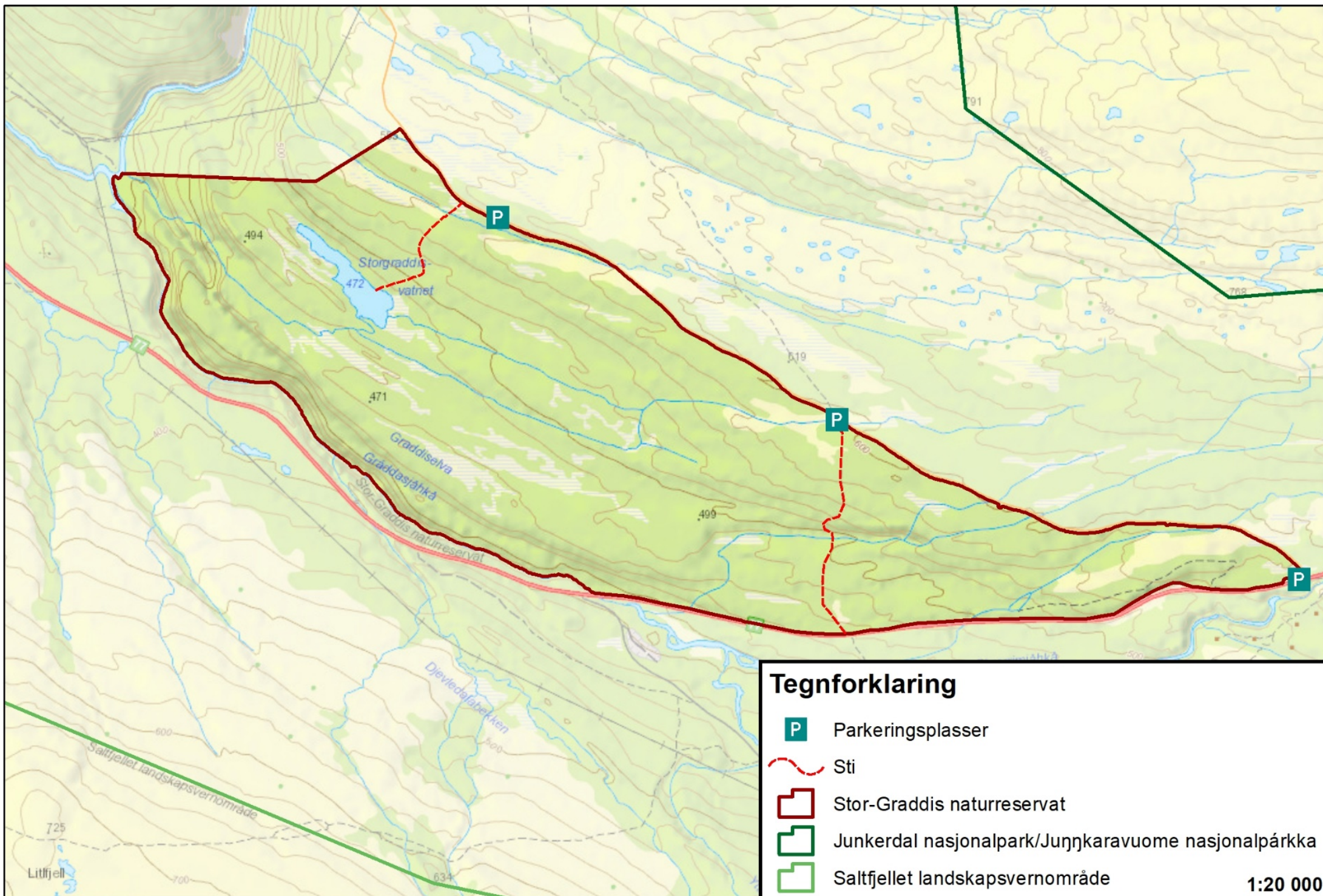
Området er mest brukt av lokale innbyggere i Saltdal kommune, i tillegg til noe hyttefolk. Storgraddisvatnet er et populært turmål blant denne gruppen. De største furuene har nok også noe besøk av lokale.

Jegere

Området er brukt fast av elgjegere hvert år. I tillegg er naturreservatet brukt til småfugljakt, da primært til storfugljakt.

Forbipasserende

DNT-stien krysser Stor-Graddis naturreservat i øst, og på den måten får området også en annen type besøkende som bare går rett igjennom verneområdet.

Figur 1: Oversiktskart over Stor-Graddis naturreservat. Kartet viser parkeringsplasser, DNT-stien gjennom reservatet i øst og stien ned til Storgreddisvatnet.

3. Mål og strategiske grep

3.1 Mål med besøksforvaltning

Mål for verneverdiene

Verneverdiene skal ikke forringes. Spesielt viktig er det at død ved, både døde greiner og kvister på levende trær og død ved som ligger på bakken, får bli urørt.

Mål for de besøkende

Samtidig som verneverdiene skal ivaretas skal det også tilrettelegges for at de besøkende som bruker området i dag skal få en god opplevelse av verneområdet. Tilretteleggingen er knyttet til området rundt Storgraddisvatnet.

Behovet for tilrettelegging vil bli større dersom bruken øker. Per i dag er det ikke ønsket om å legge til rette for en økt bruk av området, men det er et behov for å styre den ferdselen som allerede finnes her og som forventes å ha en viss økning.

3.2 Strategiske grep

Tilrettelagte bålplasser

Det er allerede gjennomført noe tilrettelegging i Stor-Graddis naturreservatet for å skåne området mot uønsket aktivitet. Det er etablert to bålplasser med informasjon om bålbrekking ved Storgraddisvatnet (**figur 2**). Ved bålplassene er det satt opp informasjonstavler om bålforbudet, men disse er per dags dato (våren 2020) kun midlertidige og må byttes ut. Bålplassene har også vedstativ med tilkjørt ved for å forhindre at det blir gjort ødeleggelser på den gamle skogen (vedsanking og brekking av død ved).

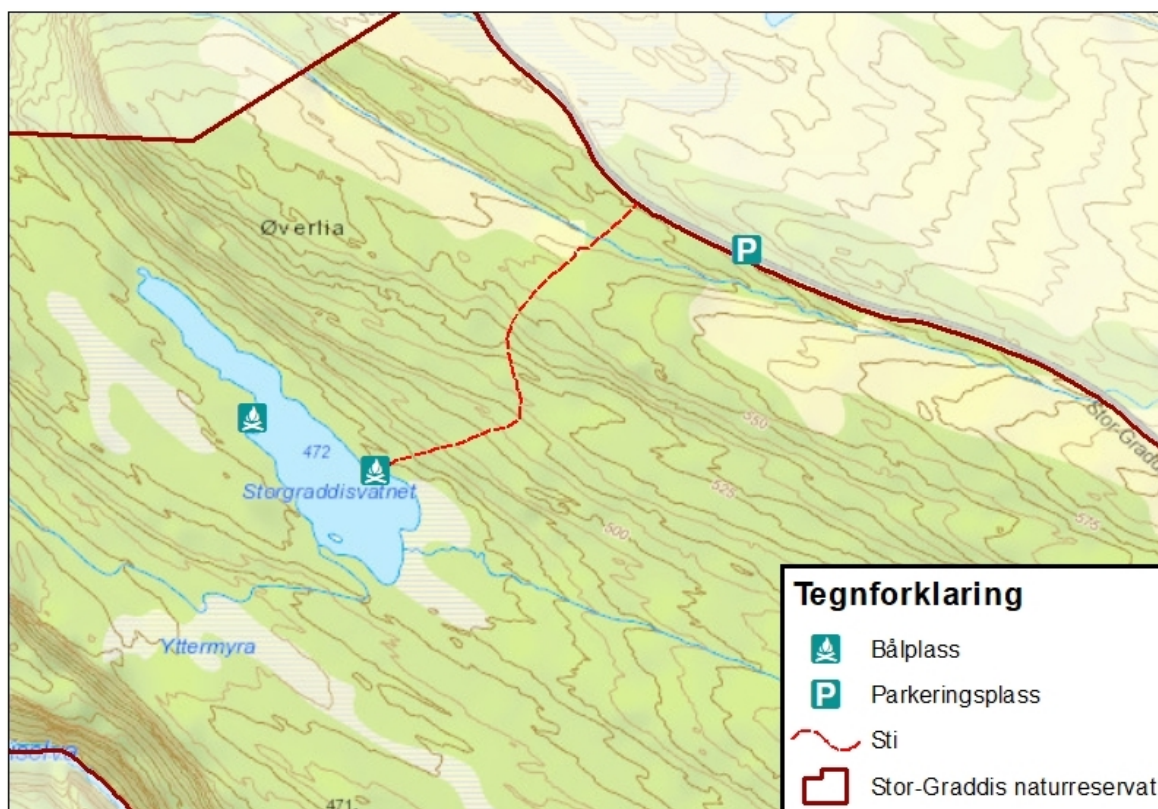

Bilde 3: Vedstativ ved tilrettelagt bålplate ved Storgraddisvatnet (foto: Marte Turtum).

Skilting av sti

Den eneste merkede stien i naturreservatet er DNT-stien som går gjennom området i øst. De senere år har økt besøk til Storgraddisvatnet ført til at det har blitt en godt synlig sti fra veien og til vannet. Stien er tydelig fra veien og et stykke nedover, og fra vannet og et stykke oppover, men forsvinner i området mellom. For å legge til rette for de besøkende skal denne stien merkes og skiltes med utgangspunkt i den nord-vestlige parkeringsplassen, se kart under (**se figur 2**).

Figur 2: kartutsnittet viser Storgraddisvatnet med tilrettelagte bålplasser og stien som blir brukt ned til vannet samt parkeringsplass.

Temaplakater/ informasjonsskilt ved parkering

Det er et generelt behov for nye skilt og temaplakater i Stor-Graddis naturreservatet. Det finnes noe skilting og informasjon, men disse er gamle og mangelfulle og samsvarer ikke med merkevaren «Norges nasjonalparker». Ved parkeringsplassen ved DNT-stien i sør-øst er det gamle, utdaterte informasjonstavler om bålforbudet i naturreservatet.

Det bør på plass nye temaplakater med informasjon om og kart over naturreservatet ved parkeringsplassene, primært den sør-østlige parkeringsplassen ved DNT-stien. Det må vurderes om det er behov for en lignende plakate ved parkeringen i nærheten

Enkel besøksstrategi for Stor-Graddis naturreservat

av stien ned til Storgraddisvatnet med tanke på en økning i besøkende til dette området. På denne parkeringsplassen bør det i alle fall opp informasjon om bålforbudet og vises til de tilrettelagte bål plassene.

Storfuluene

I Stor-Graddis naturreservatet finnes det flere store furuer. Salten Friluftsråd har kommet med innspill om å gjennomføre en aldersanalyse av ei spesielt stor furu for å bruke denne i pedagogisk sammenheng, samt legge til rette for økt besøk hit ved skilting.

Treet er svært fristende å klatre i, og har mange døde greiner som da vil være utsatt for ødeleggelser. Slike store furuer er sjeldne, og som tidligere nevnt er ikke området og dette treet kartlagt med tanke på sårbare og sjeldne arter som er knyttet til slike biotoper. Det ønskes derfor ikke en tilrettelegging for økt besøk til treet. Hvis aldersdanalyse skal gjennomføres må det skje innenfor rammene av en større studie og etter særskilt behandlet dispensasjon.

I området rundt Stor-Graddis finnes det andre store furuer som allerede er godt kjent og som kan dekke det samme behovet som «studieobjekt» i pedagogisk sammenheng. «Dypendronningen» i Dypen naturreservat er omtrent like stor, og er allerede et populært turmål. Hit går det sti, og det er også gjort tilrettelegging for de besøkende med tilkjørt ved og merket bål plass langs stien. «Metusalem» er en annen stor furu ved Graddis Fjellstue som også allerede er godt kjent, og som kan brukes i undervisningsopplegg.

4. Tiltaksplan

Tiltak	Ansvarlig	Samarbeidspartner	Gjennomføring/ Prioritet
Utkjøring av ved og vedlikehold av vedstativ/ bål plass	Forvaltningsmyndighet	Statskog Fjelltjenesten	Årlig
Permanente infoskilt i aluminium ved etablerte bål plasser	Forvaltningsmyndighet	Statskog Fjelltjenesten	2021
Skilting og merking av sti ned til Storgraddisvatnet (retningsskilt)	Forvaltningsmyndighet	Statskog Fjelltjenesten	2021
Permanente aluminiumskilt ved parkeringsplasser med informasjon om Stor-Graddis natur med kart	Forvaltningsmyndighet	Statskog Fjelltjenesten	2021/ 2022
Artskartlegging knytt til gammelskogen m/ død ved	Forvaltningsmyndighet		2021/2022

Foreløpig bare et forslag, ikke prioritert:

- Har vært foreslått å lage en oversikt/hefte over kulturminner og drifta som har foregått i området.

Arkivsaksnr: 2017/1256-0

Saksbehandler: Oskar Nyheim Pettersen

Dato: 20.08.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	44/2020	08.09.2020

Besøksstrategi Junkerdal nasjonalpark - Faglig godkjenning

Arbeidet med besøksstrategi og ny forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark er et samarbeid mellom forvalter og referansegruppa bestående av Statskog, Balvatn reinbeitedistrikt, Forum for natur og friluftsliv (2 rep), Saltdal bonde- og småbrukarlag, bondelaget, Salten friluftsråd, Saltdal kommune og Fauske kommune.

I løpet av høsten 2019 ble det utarbeidet et utkast til besøksstrategi som var oppe i Midtre Nordland nasjonalparkstyre den 12.12.2019. Styremedlemmene ble da oppfordret til å lese gjennom dokumentet samt komme med endringsforslag/kommentarer før den ble sendt til faglig godkjenning hos miljødirektoratet. Besøksstrategien er nå faglig godkjent av miljødirektoratet. I perioden besøksstrategien har vært inne til faglig godkjenning har det imidlertid kommet opp en del nye momenter/kommentarer. Prosessen videre vil være å bearbeide besøksstrategien etter disse, og ha nye møter med referansegruppa.

Parallelt med besøksstrategiarbeidet pågår arbeidet med ny forvaltningsplan for Junkerdal nasjonalpark. Målet for denne er at det skal være et utkast klart til faglig godkjenning innen 2020. Etter at forvaltningsplanen også er faglig godkjent av miljødirektoratet vil både besøksstrategi og forvaltningsplan sendes ut på høring hvorpå det vil arrangeres åpne møter i Saltdal, Fauske og Sulitjelma. Etter planen vil nasjonalparkstyret få ny forvaltningsplan og besøksstrategi for Junkerdal nasjonalpark opp til godkjenning/votering i andre styremøte 2021. Inntil videre bes nasjonalparkstyret om å lese gjennom besøksstrategien, og sende eventuelle kommentarer direkte på mail til saksbehandler (onpet@fylkesmannen.no). For å unngå uforholdsmessig lange styrepapirer legges besøksstrategien ut på nasjonalparkstyrets hjemmesider. (<http://www.nasjonalparkstyre.no/Midtre-Nordland/Planer-og-publikasjoner/>). Besøksstrategien vil være en god innføring til Junkerdal nasjonalpark i forbindelse med kommende styremøte med befaring i nevnte område.

Arkivsaksnr: 2017/984-0

Saksbehandler: Marius Saunders

Dato: 16.07.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	45/2020	08.09.2020

Avgifter til drift av innfallsporter - Rago nasjonalpark

Forslag til vedtak 1

Midtre Nordland nasjonalparkstyre vil på et prinsipielt grunnlag være positiv til at kommuner i deres virkeområde etablerer avgiftsbetalinger knyttet til innfallsportene omkring sine nasjonalparker. Dette under forutsetning at midlene kommer innfallsportene til gode i form av drift og eventuelt nyinvesteringer.

Forslag til vedtak 2

Midtre Nordland nasjonalparkstyre stiller seg positive til vedlagt forslag om å innføre avgiftsparkering på innfallsportene til Rago nasjonalpark. Avgiftene skal brukes til drift av innfallsportene.

Vedlagt brev sendes til Sørfold kommune til behandling i plan- og ressursutvalget til Sørfold 24. november.

Bakgrunn og vurdering

Midtre Nordland nasjonalparkstyre forvalter fem nasjonalparker, sju naturreservat og to landskapsvernområder. Til sammen er det over 50 innfallsporter og parkeringsplasser forbundet med disse områdene. Med unntak av skyssbåter over til Engenbreen og Austerdalsisen er ankomsten til nasjonalparkene gratis; i den forstand at det ikke er avgiftsparkering eller bomveier. I vår region er det ikke tradisjon for å ta betalt for dette, men kommer man lengre sør i landet er dette relativt vanlig.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker i flere områder og etablere nye og bedre innfallsporter med toaletter, parkeringsplasser og informasjon, jamfør godkjente besøksstrategier. Nasjonalparkstyret kan over statsbudsjettet søke om tiltaksmidler over kapittel 1420 post 31: «Tiltak i verneområder». Tidligere har man brukt noe av

disse midlene til å drifte parkeringsplasser og toaletter ved innfallsportene, men man ser kostnadene øker, samtidig som at Miljødirektoratet som fordeler pengene har blitt strengere på bruken av disse. Tiltaksmidlene er statlige investeringsmidler og skal ikke benyttes til drift. Eksisterende prosjekter som søker finansiering til drift blir definert som «utenfor postformål», og midler til dette må hentes fra andre prosjekter. Vi i sekretariatet ser at det på et tidspunkt tvinger seg frem et behov for midler til å finansiere disse fellesgodene, og avgiftsparkering / bom er et redskap som kan dekke inn noe av de utgiftene kommunene har med å drifte anleggene.

Rago nasjonalpark har to innfallsporter, Litjsand og Lakshol, begge i Nordfjord. På Lakshol er det parkeringsplass, et vann-toalett og avfallshåndtering. På Litjsand er det parkeringsplass, utedo, gapahuk og avfallshåndtering. Begge innfallsportene driftes av Sørfold kommune. Drift av disse er en betydelig utgift for kommunen.

I besøksstrategien til Rago nasjonalpark står det at drift av innfallsportene skal drives med økonomiske midler fra avgifter, kommunale midler og tiltaksmidler. Det står ikke spesifisert om disse avgiftene skal være parkeringsavgift, bompenger eller annet.

Ved siden av det økonomiske, er det et problem at biler står parkert langs den trange veien, som er til hinder for søppelbil og eventuelle utrykningskjøretøy.

Vedlagt saken ligger det et brev som skal sendes til Sørfold kommune, dersom styret stiller seg positive til forslagene. Brevet inneholder forslag til tiltak som kan gjøres ved innfallsportene, som det bes om at blir tatt opp politisk i plan- og ressursutvalgsmøte i Sørfold kommune.

Sekretariatet mener at Midtre Nordland nasjonalparkstyre bør ta stilling til det prinsipielle ved å etablere parkeringsavgift på innfallsportene. I første omgang er det snakk om Rago, men behovet for driftsmidler er stort også gjelde øvrige innfallsporter også, og man bør se på dette i sammenheng med hele Midtre Nordland.

Vedlegg: Tiltak knyttet til innfallsportene til Rago nasjonalpark 2020-2022 – Sørfold kommune

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Fylkesmannen i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Storjord
8255 Røklund

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 75 53 15 62
fmnopost@fylkesmannen.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

Sørfold kommune

Rådhuset

8226 Straumen

Saksbehandler Marius Saunders

Vår ref. 2017/984

Deres ref. 2019/1441 Dato 10.07.2020

Tiltak i tilknytning til innfallsportene til Rago nasjonalpark 2020-2022 - Sørfold kommune

Test Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at Sørfold kommune ved plan- og ressursutvalget i utvalgsmøte 24.11.20 tar stilling til følgende forslag beskrevet i dette brevet:

- Det opprettes parkering forbudt-sone i Nordfjord med parkeringsavgift på merkede parkeringsplasser på Litjsand og Lakshol. Avgiftene skal brukes til drift av toaletter og parkeringsplasser.
- Parkeringsplassen på Lakshol utvides 2021 til en kapasitet på 30 biler og én buss.
- Parkeringsplassene på Litjsand og Lakshol markeres i kommuneplanens arealdel.
- Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker tilbakemelding om Sørfold kommune positive eller negative til utvikling av et utkikkspunkt på Grisryggen.

Parkeringssone og avgift

I Rago nasjonalpark sin besøksstrategi står det at vedlikehold og drift av toalett og parkeringsplasser, samt ferdselsveier opp fra Lakshol og Litjsand skal finansieres med **avgifter**, kommunale midler og tiltaksmidler. Sørfold kommune er ansvarlig for vedlikehold og drift av toalett og parkeringsplasser, med Midtre Nordland nasjonalparkstyre, Nordfjord grunneierlag og Statskog som samarbeidsaktører. Miljødirektoratet gir ikke midler til drift anlegg, selv om det gis midler til å opprette anlegg. Drift av parkeringsplasser og toaletter er en betydelig utgift for Sørfold kommune, som Midtre Nordland nasjonalparkstyre har vært med på å dekke, det er tatt midler fra andre prosjekter til å bidra til denne driften. Det er ønskelig at det blir betalt parkering ved Lakshol og Litjsand og at inntektene fra dette skal brukes til drift av toaletter og parkeringsplasser. Det kan settes én parkeringsautomat ved Litjsand og én ved Lakshol. Midtre Nordland nasjonalparkstyre vil dekke innkjøpet av parkeringsautomater. Parkeringen kan bli betalt med app, vipps, kontanter eller kort. At forskjellige mobilopratører har varierende dekning og nasjonalparken har en god del utenlandskape besøkende er det et behov at parkeringen og kan betales med kort eller kontanter.

Nasjonalpark	Saltfjellet-Svartisen, Junkerdal, Låhko, Sjunkehatten og Rago
Naturresevat	Blakkådalen, Storlia, Dypen, Semska-Stødi, Langvassdalen-Ruffedalen, Stor-Graddis og Junkerdalsura
Landskapsvernområde	Saltfjellet og Gåsvatnan

Det er ikke meningen at de lokale i Sørfold skal betale for denne driften, men at driften skal betales av andre besøkende i nasjonalparken. Derfor kan det gis gratis parkering for beboende i Sørfold kommune, en mulighet er å få hentet slike parkeringsbevis hos kommuneadministrasjonen.

Parkeringene må markeres med skilt og burde bli lagt inn i kommuneplanens arealdel. Samtidig som det blir markert parkeringsplasser burde det bli satt et parkering forbudt-soneskilt (376.2) på Laksholveien etter den sørligste brua til Bakken og på veien ved Bakken på den nordlige siden av den nordligste brua til Bakken (vedlegg), dette for at kun merkede parkeringsplasser skal bli brukt. Et annet alternativ er å sette opp parkering forbudt-soneskilt (376.2) etter Øyra camping, men da vil parkering langs veien også bli forbudt i Bakken. Ved å etablere parkeringsforbud utenfor merkede parkeringsplasser og gode parkeringsplasser med parkeringsavgift vil kommunen få inn midler til drift av innfallsportene; samtidig vil problemet med at biler står parkert langs veien bli kraftig redusert. Dette vil gjøre at veien vil være åpen for utrykningskjøretøy og søppelbiler. Regionvegkontoret er skiltmyndighet på dette skiltet og vil være den som setter det opp.

Håndheving og kontroll av at betaling skjer og at det ikke parkeres utenfor merket parkeringsplass kan bli selvfinansierende gjennom bruk av gebyr og tilleggsavgift for parkering som er i strid med trafikkregler og forskrifter. Her kan det innarbeides et samarbeid med parkeringsvakter fra Fauske kommune. Gående avgifter fra automatene blir trukket fra parkeringsavgiften. Parkeringsautomatene kan stenges i vinterhalvåret for å redusere driftskostnadene til parkeringsautomatene.

Opprettelse av parkeringsautomater og skilt vil bli betalt og gjennomført av Midtre Nordland nasjonalparkstyre med tiltaksmidler. Dersom Sørfold kommune vedtar å opprette parkeringsavgift i Nordfjord, søker Midtre Nordland nasjonalparkstyre 250 000,- i tiltaksmidler til dette formålet i året 2021.

Lakshol

Det er ønskelig at parkeringen på Lakshol utvides slik at det er plass til minst 30 biler og én buss ved Lakshol i 2021. Parkeringen merkes og det settes opp parkeringsautomat. Denne parkeringsautomaten er ikke til å finansiere utvidelsen, den skal bidra til å finansiere drift av innfallsportene. Det burde bli lagt ut litt masse slik at toalettet på Lakshol blir tilgjengelige for rullestolbrukere.

Det er tre eiendommer hvor det er aktuelt med parkering. Disse tilhører:

1845 – 37/6 Anny Helene K Øvereng

1845 – 37/6/1 Festetomt, Sørfold kommune (Anny Helene K Øvereng)

1845 – 37/7 Inger Lise Sletten

I dag er det mange som parkerer på tomt 1845 – 37/6, selv om den tilrettelagte parkeringen er på tomt 1845 – 37/6/1. Det mest aktuelle stedet for å utvide parkeringsplasser er på tomt 1845 – 37/7.

Sørfold kommune vil være ansvarlig for utvidelsen med økonomiske midler fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Utbedring og økt kapasitet på parkeringsplassen vil bli dekket av tiltaksmidler fra Miljødirektoratet. Midtre Nordland nasjonalparkstyre søker om 250 000,- i tiltaksmidler til dette formålet i året 2021.

Litjsand

Det er ønskelig at Sørfold kommune gjør en avtale med grunneierens om bruk Litjsand som parkeringsplass og at denne markeres i kommuneplanens arealdel.

Eier:

1845 – 38/1 Elyn Jannie Nilsen

1845 – 38/4 Gunnar Fredheim

Drift og vedlikehold av toalett og parkeringsplasser

Sørfold kommune er ansvarlig for drift og vedlikehold av toalett og parkeringsplasser. Fremtidig drift vil i hovedsak bli dekket av parkeringsavgifter. Alle parkeringsavgifter går til Sørfold kommune og skal brukes til drift, resterende driftskostnader blir et spleiselag mellom Sørfold kommune og Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Det må gjøres en skriftlig avtale på andelen Midtre Nordland nasjonalparkstyre skal bidra med i tiltaksmidler.

Tiltak Midtre Nordland nasjonalparkstyre skal gjennomføre i Rago og ved innfalsportene 2021-2022

Informasjonsskilt ved Lakshol

Midtre Nordland nasjonalparkstyre skal lage et nytt informasjonsskilt i henhold til Miljødirektoratets merkevarestrategi på Lakshol. Denne vil ha samme plassering som skiltet som står der i dag og erstatte dette. Plakaten vil ha informasjon om Ragorunden, ferdsel i nasjonalparken og reglement angående bål. Se lenke nederst i dokumentet.

Utforming:

- Størrelse skilt: 1250×2000 mm
- Størrelse plakat: 1000 mm x 700 mm
- Base: Cortenstål 20 mm
- Front: 5 mm herdet glass eller aluminium med trykket eller lakkert overflate.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre vil være ansvarlig for produksjon og oppsett av informasjonsskiltet. Informasjonsskiltet produseres 20-21 og settes opp 2021.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre vil være ansvarlig for vedlikehold av informasjonsskilt.

Informasjonsskilt ved Litjsand

Midtre Nordland nasjonalparkstyre skal lage et nytt informasjonsskilt i henhold til Miljødirektoratets merkevarestrategi på Litjsand. Skiltets plassering er ikke bestemt. Informasjonsskiltet vil ha informasjon om Ragorunden, ferdsel i nasjonalparken og reglement angående bål og ved. Se lenke nederst i dokumentet.

Utforming:

- Størrelse skilt: 950×2000 mm
- Størrelse plakat: 700 mm x 1000 mm
- Base: Cortenstål 20 mm
- Front: 5 mm herdet glass eller aluminium med trykket eller lakkert overflate

Midtre Nordland nasjonalparkstyre vil være ansvarlig for produksjon og oppsett av informasjonsskiltet. Informasjonsskiltet produseres 20-21 og settes opp 2021.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre vil være ansvarlig for vedlikehold av informasjonsskilt.

Temaplakater ved Storskogvasshytta

Temaplakat om naturskog av furu, bål og ved. Festes på Storskogvasshytta.
500 x 700 stående, bredde 242 mm x høyde 138 mm

Temaplakat om samisk bruk og kulturminner. Festes på Storskogvasshytta.
500 x 700 stående, bredde 242 mm x høyde 138 mm

Temaplakater produseres og settes opp i 2021. Midtre Nordland nasjonalparkstyre vil være ansvarlig for vedlikehold av temaplakater.

Utkikkspunktet Litlverivassforsen?

I 2021 skal nasjonalparkstyret, sammen med Fjelltjenesten, se videre på idéen om å lage et utkikkspunkt ved Litlverivassforsen. I motsetning til de andre tiltakene beskrevet her, er ikke dette forankret i besøksstrategien til Rago nasjonalpark. Vi vil gjerne ha med Sørfold kommune på utviklingen av denne idéen og se på muligheten for å ettablere et utkikkspunkt. Det skal jobbes med idéen om en byning (gapahuk, viewpoint) som skal være satt på Grisryggen med utsikt over Litlverivatnet, Litlverivassforsen og Tjønnamoa. Dette gjør at dette bygget vil være et naturlig mål for turen og at de snur ved dette punktet. Utforming og hva dette bygget skal brukes til er langt i fra klart og det skal jobbes med i 2021.

Samtidig som dette er det en idé at det settes opp et portalskilt (800×2000 mm, Cortenstål 20 mm, se lenke nederst) i henhold til Miljødirektoratets merkevarestrategi. Hvis dette blir riktig satt i terrenget kan det bli det portalskiltet i Norge med vakrest «bilde» gjennom portalen. I sammenheng med utkikkspunktet burde veien opp forbedres. Disse tiltakene vil det søkes tiltaksmidler til om de skal gjennomføres.

Med hilsen

Marius Saunders
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Lenker

Informasjonsskilt

<https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/maler/plakater/kartplakat>

Temaplakater

<https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/maler/plakater/temaplakater>

Portalskilt

<https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/maler/skiltsystem/portalskilt>

Vedlegg:

1 Parkeringssone

Tegnforklaring

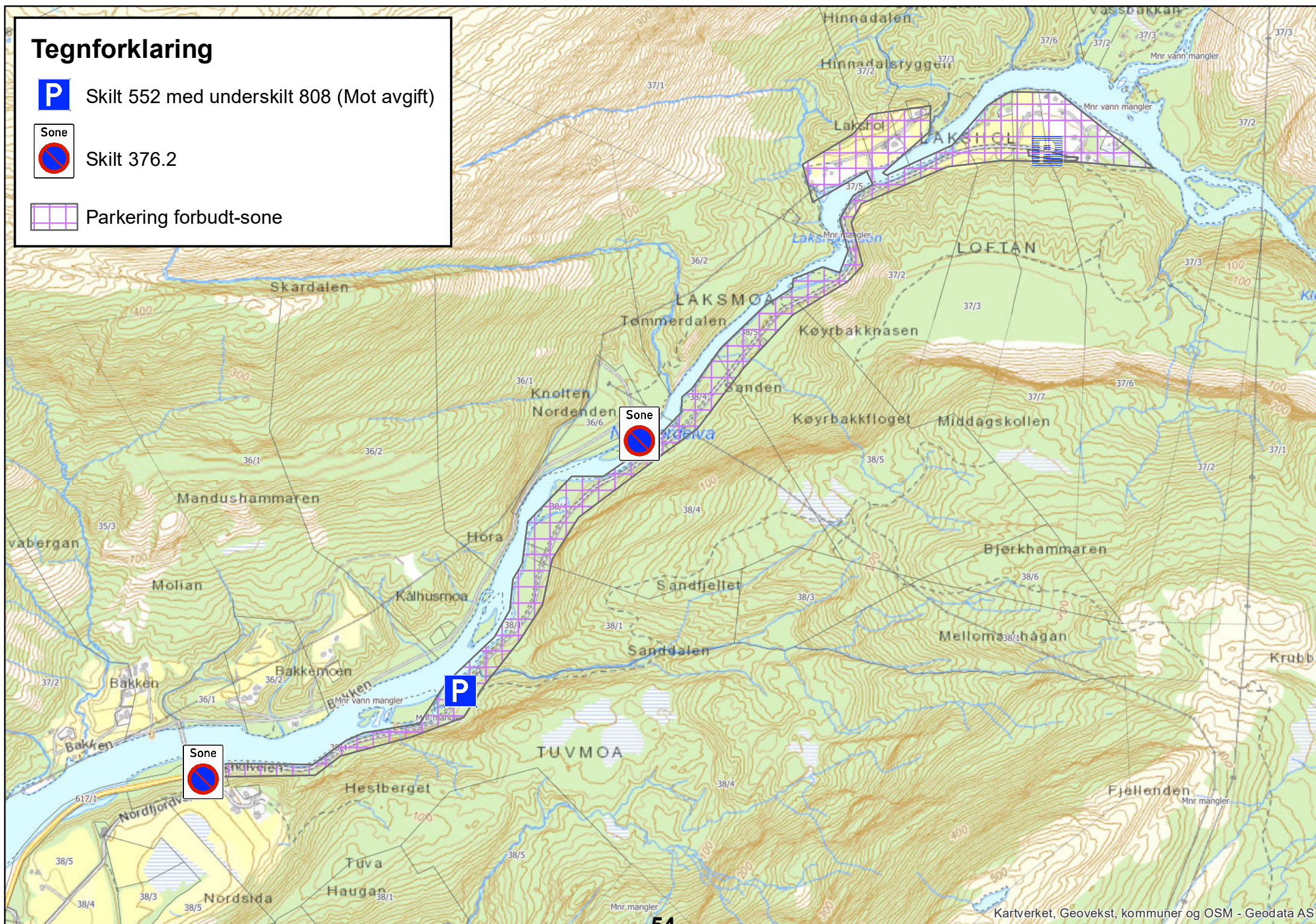
Skilt 552 med underskilt 808 (Mot avgift)

Skilt 376.2

Parkering forbudt-sone

Arkivsaksnr: 2020/5221-0

Saksbehandler: Marte Turtum

Dato: 19.08.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	46/2020	08.09.2020

Søknad om dispensasjon - innsamling av jordprøver - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Forslag til vedtak

Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet gis dispensasjon fra verneforskriften for Sjunghatten nasjonalpark for innsamling av jordprøver. Dispensasjonen gis med hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven.

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for år 2020 og 2021.
- Dispensasjonen gjelder innsamling av 30 jordprøver med metallrør (med diameter på 65mm) i området på nordsiden av Østerkløftfjellet i Fauske kommune.
- Dersom det er rein i området skal det unngås unødig forstyrrelse av denne.
- Dispensasjonen skal tas med i felt og forvises ved kontroll.

Bakgrunn

Fakultetet for miljøvitenskap og naturforvaltning (MINA) ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) søker i epost den 18. august om dispensasjon fra verneforskriften for Sjunghatten nasjonalpark. NMBU søker om dispensasjon til å ta 30 jordprøver fra en lokalitet på nordsiden av Østerkløftfjellet (Fauske kommune) i nærheten av Valnesfjord Helseportssenter.

Målet med undersøkelsene er å forbedre kunnskapen om hvordan mengden jordkarbon varierer langs høydegradienter og ulike tre-tettheter og tre-størrelser. Datainnsamling av denne typen er viktig klimaforskningen. Jordprøvene vil ikke påvirke vegetasjonen da hver jordprøve

kun utgjør en liten mengde. Selve jordprøven blir tatt med et metallrør med indre diameter 65mm (jf. supplerende info i mail 28.august). Jordprøven skal kun tas i det organiske topplaget, som regel er dette laget rundt 10cm, og aldri dypere enn 50 cm.

MINA ønsker også å ta ut tilsvarende jordprøver på en lokalitet like utenfor nasjonalparken, i sørhellinga av Østerkløftfjellet/ Kosmofjellet. Siden denne lokaliteten ligger utenfor nasjonalparken og ikke vurderes til å ha innvirkning på forhold i nasjonalparken trengs det ikke dispensasjon fra verneforskriften til jordprøver fra denne lokaliteten.

Grunnlaget for avgjørelsen

Sjunkhatten nasjonalpark ble opprettet ved kgl.res. av 5 februar 2010. Nasjonalparken forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre.

Formålet med Sjunkhatten nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende og villmarkspreget naturområde som inneholder særegne, representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre inngrep.

Formålet med nasjonalparken omfatter:

- bevaring av et fjord- og høgfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- bevaring av et vakkert og svært variert landskap fra fjord til høgfjell,
- bevaring av leveområde for sjeldne dyrearter i tilknytning til vann- og våtmarkssystemer, og annet biologisk mangfold som preger området,
- bevaring av geologiske forekomster i et storslått isbreutformet landskap,
- bevaring av vakker og særpreget vassdragsnatur,
- bevaring og sikring av kulturminner,
- bevaring og sikring av grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Allmennheten, med særlig fokus på barn og unge, skal gis anledning til uforstyrret naturopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Jamfør vernebestemmelsene § 3, punkt 1.1 om vern mot inngrep i landskapet, er landskapet i Sjunkhatten nasjonalpark vernet mot inngrep av enhver art. Herunder: ... *fjerning eller ødeleggelse av geologisk materiale i grotter, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging og boring, bryting av stein, mineraler og fossiler og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler...* Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

Verneforskriftene for Sjunkhatten nasjonalpark har ingen hjemmel for å tillate omsøkte tiltak i forbindelse med forskning. Søknader om innsamling av jordprøver må derfor behandles etter de generelle dispensasjonsreglene for vernede områder, § 48 i naturmangfoldloven (nml). Jf. nml. § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden blir vurdert etter naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Vurdering

Sjunkhatten skal ivareta et stort, sammenhengende og villmarkspreget naturområde som inneholder særegne, representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre inngrep.

Landskapet i Sjunkhatten er vernet mot inngrep av enhver art, og systematiske jordprøver vurderes å falle inn under dette. Det omsøkte tiltaket med prøvetaking av jordprøver vurderes imidlertid som såpass begrenset i omfang (30 prøvetakinger med metallrør med diameter 65mm) at det ikke vil ha nevneverdig påvirkning på verneverdiene eller være i strid med verneformålet for Sjunkhatten nasjonalpark.

Kunnskapsgrunnlaget vurderes til å være godt, og føre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Innsamlingen vil utgjøre en minimal påvirkning på økosystemet, og den samla belastningen økosystemet vil bli utsatt for vurderes som tilnærmet uendret med omsøkte tiltak.

Konklusjon

Saksbehandler kan ikke se at innhenting av jordprøver i så lite omfang som omsøkt vil påvirke verneverdiene nevneverdig eller være i konflikt med verneformålet, og det kan gis dispensasjon fra verneforskriften for Sjunkhatten til dette.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	47/2020	08.09.2020

Junkerdal nasjonalpark – bruk av drone Balvatn reinbeitedistrikt

Forslag til vedtak

Balvatn reinbeitedistrikt gis tillatelse til bruk av beltekjøretøy på snødekt mark. Det gis også tillatelse til bruk av luftfartøy i forbindelse med driving og flytting av rein i perioden 15. juli – 20. desember med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Tillatelsen gjelder frem til forskrift for Junkerdal nasjonalpark er revidert.

Balvatn reinbeitedistrikt gis tillatelse til bruk av drone i forbindelse med reindrift med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

- Tillatelsen gjelder for årene 2020 – 2023
- Under bruk av dronen må det tas hensyn til dyreliv og eventuelle turgåere i området

Bakgrunn

Balvatn reinbeitedistrikt v/ Kristine Maria Helland Blind søker om å få benytte drone og helikopter i forbindelse med reindrift i Junkerdal nasjonalpark. Helikopter er et helt nødvendig hjelpemiddel for Balvatn reinbeitedistrikt under samling og flytting av rein. Drone er også et nyttig verktøy eksempelvis ved tilsyn, samling og flytting av mindre flokker. Både helikopter og dronebruk kan være med på å redusere behovet for barmarkskjøretøy i nasjonalparken. Både bruk av helikopter og drone vil i hovedsak bli brukt på høsten, under samling og flytting av rein.

Grunnlaget for avgjørelsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har forvaltningsmyndighet for Junkerdal nasjonalpark, jf §6 i verneforskriftene, og skal behandle dispensasjonssøknader.

Junkerdal nasjonalpark ble etablert ved kronprinsregentens resolusjon av 9. januar 2004.

Formålet med Junkerdal nasjonalpark er:

- å bevare et stort tilnærmet urørt naturområde som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster og kulturminner. Spesielt viktig er det unike plantelivet.
- å stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3 punkt 7.2 i verneforskriften forbyr bruk av modellfly og lignende. Miljødirektoratet har i tidligere klagesaker vurdert at også droner faller inn under denne bestemmelsen. I tillegg er dyrelivet vernet mot unødvendige forstyrrelser jf. verneforskriftens § 3 punkt 3.1, som gjør at bruk av drone kan være forbudt dersom det forstyrrer dyrelivet. Droner er utover disse bestemmelsene regulert av forskrift om luftfartøy som ikke har fører om bord mv.

Ved å benytte naturmangfoldloven § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden skal også vurderes etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Vurdering

I henhold til verneformålet skal det kunne drives reindrift i Junkerdal nasjonalpark. Moderne reindrift medfører bruk av motoriserte kjøretøy som snøskuter og helikopter. Punktet om bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i reindrifta ble ved en feiltagelse ikke tatt med som lovlig aktivitet da den endelige forskriften ble vedtatt 09.01.04. Forvaltningsplanen understreker dette, og at det frem til en forskriftsendring er foretatt skal gis en generell dispensasjon etter unntaksbestemmelsen. Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i reindrifta er derfor ikke videre vurdert med tanke på formålet med nasjonalparken, verneverdier eller naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Det falt også ut en spesifisert unntaksbestemmelse vedrørende bruk av luftfartøy i reindrifta da forskriften for Junkerdal nasjonalpark ble vedtatt. Derfor må også en slik tillatelse gis ved å benytte den generelle unntaksbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Kriteriene for å gi tillatelse etter § 48 (ikke påvirke verken verneformål eller verneverdier i nevneverdig grad) er bare i noen grad hensyntatt ettersom aktiviteten egentlig skulle hatt en spesifisert unntaksbestemmelse. Naturmangfoldlovens §§ 8 – 12 er imidlertid tatt med i vurderingen. Kunnskapsgrunnlaget for å vurdere konsekvensene av omsøkte aktivitet vurderes til å være godt nok slik at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse. Bruk av helikopter er et svært effektivt og høyst nødvendig verktøy for reindrifta i Junkerdal nasjonalpark. Det vil ikke bare lette reindriftsutøvelsen, men også være med å redusere bruken av barmarkskjøretøy. Flygingen skjer utenom hekkesesong, og i en periode av året der dyrelivet forventes

å bli minst forstyrret. Aktiviteten kan være forstyrrende for turgåere i området, men helikopterflygingen vil kun foregå i kortere perioder og utenom høysesongen for turisme. De positive virkningene ved at man unngår bruk av barmarkskjøretøy og dermed terrengslitasje/kjørespor vurderes til å veie opp for de negative. Bruk av helikopter til samling og driving av rein, sammen med annen lovlig aktivitet i området, vurderes til å ikke gi for stor samlet belastning på økosystemet.

Verneforskriftene for Junkerdal nasjonalpark forbyr unødvendig støy så som bruk av modellfly, modellbåt, isbor o.l. Miljødirektoratet har i tidligere klagesaker sidestilt dronebruk med bruk av modellfly slik at også droner faller inn under denne bestemmelsen. Sekretariatet er av det syn at dronebruk i reindrifta ikke kan sidestilles med eksempelvis privatpersoners ønske om å filme et område, og at bruken ikke er å karakterisere som «unødvendig» støy – snarere tvert imot. Generelt anses bruk av drone som et positivt framskritt i sammenheng med reindrift. Kunnskapsgrunnlaget for å vurdere konsekvensene av omsøkte aktivitet vurderes til å være godt nok slik at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse. Bruk av droner har de siste årene blitt et nyttig verktøy for reindriften som blant annet kan være med på å redusere behovet for barmarkskjøring eksempelvis under driving og tilsyn av rein. I tillegg kan det være et verktøy som øker utøvernes sikkerhet under arbeid. Rovfugl kan være sårbar ovenfor droner, spesielt i hekkeperioden. Etter nærmere samtale med reindriften vil imidlertid dronebruken foregå utenfor hekkesesong i hovedsak på høsten under flytting og samling. Adferdsstudier viser dessuten svært liten endring i adferd hos fugler utsatt for nærgående droner. Bruken av droner kan også forstyrre turgåere, men dette forventes å være av svært beskjeden karakter. Turgåere oppholder seg for det meste langs etablerte stier og i tilknytning til parkeringsplassene, slik at de for det meste ikke kommer i konflikt med dronebruken. Dronebruk i den grad Balvatnet reinbeitedistrikt skisserer forventes derfor ikke å kunne påvirke verken formålet med nasjonalparken eller verneverdier i nevneverdig grad. Dronebruken sammen med annen lovlig aktivitet i området vurderes heller til å ikke gi for stor samlet belastning på økosystemet.

Konklusjon

Villkårene for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 er oppfylt slik at det kan gis tillatelse til omsøkte aktivitet.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	48/2020	08.09.2020

Semka-Stødi naturreservat - Uttak av trevirke til restaurering av gamle ved Storsteinbekken/Adamsvollen

Forslag til vedtak

Pitesamisk museum med eierrepresentant Per Thomas Kuhmunen gis tillatelse til uttak av torv og nødvendige materialer for å gjenoppbygge gammen ved Storsteinbekken i Semka-Stødi naturreservat. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 og på følgende vilkår:

- Det kan tas ut inntil 4 buesperrer
- 3 kløftede skråavstivere
- Opp til 80 stenger på 4,5 meter med 4-6 toms rotmål
- 2-3 stammer til golv, ildsted
- Løyping på et begrenset utvalg av bjørketrær i tilknytning til gammen av pedagogiske hensyn.
- Stikking og uttak av inntil 40 kvadratmeter torv som tas flekkvis i reservatet. Uttak av torv skal også skje etter nærmere avtale med forvalter.

Bakgrunn

Gammen og palisadegjerdet ved Storsteinbekken i Semka-Stødi er trolig de første nordsamiske kulturminnene på Saltfjellet. Sommerboplassen her ble brukt av fire nordsamiske familier til sommerbeite i tiden etter at de ble tvangsflyttet fra Karesuando til Arjeplog-området på 1920-tallet. En dokumentasjonsrapport utarbeidet av Svend Erik Elveback og Silvermuseet dokumenterer at gammen er bygget i nordsamisk tradisjon, med pitesamisk påvirkning. En slags hybrid som utviklet seg etter at nordsamene inntok området. Palisadegjerdet anses for å være typiske nordsamiske konstruksjoner, og var den gang da et relativt imponerende byggverk brukt til skilling, melking og slakt.

I dag ser man bare sporene igjen av gjerdet. Gammen ble første gang forsøkt totalrenovert som et dugnadsprosjekt på 1990-tallet uten at det ble tatt faglige hensyn til kulturminnet. Den ble blant annet feil konstruert og tekket med plast, og dessverre gikk viktig detaljinformasjon om original utførelse tapt i dette arbeidet. I 2012 fremsto gammen falleferdig som følge av feilkonstruksjon, og ble derfor demontert under behørig dokumentasjon av fagkyndig personell fra Silvermuseet. I tilknytning til dette arbeidet ble det også foretatt en arkeologisk registrering av området og utarbeidet en prosjektplan for renovering av gammen og palisadegjerdet. Sentrale deler av det originale reisverket er tatt vare på og lagret innomhus. Pitesamisk museum med eierrepresentant Per Thomas Kuhmunen har nå fått midler fra sametinget til å restaurere gammen. Målet med prosjektet er å gjenoppbygge gammen på en faglig tilfredsstillende måte, sikre god og etterprøvbar dokumentasjon av arbeidet, formidle kunnskap og tradisjon samt styrke samarbeidet mellom institusjoner, foreninger og privatpersoner i området. Det er også en målsetning å dra nytte av forskning og erfaring fra Silvermuseets arbeid og handverker Svend Eric Elveback. For å kunne forstå byggingen best mulig samt bygge den mest mulig i tråd med dens eldre/opprinnelige utforming vil det beste være å benytte stedegne og tradisjonelle materialer, verktøy og metoder – slik det også ble gjort den gang. Det søkes om uttak av 4 buesperrer, 3 kløftede skråavstivere, ca. 80 stenger med 4-6 toms rotmål, 2-3 stammer til golv og ildsted, løyping av never på inntill 20 stående trær, samt uttak av ca. 40 kvadratmeter torv på stedet.

Grunnlaget for avgjørelsen

Semka-Stødi naturreservat ble etablert ved kongelig resolusjon den 20. august, 1976. Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Semka-Stødi Naturreservat og skal behandle dispensasjonssøknader.

Formålet med fredningen er å ta vare på et verdifullt våtmarksområde som levested for tilhørende dyre- og planteliv og et særegnet landskap av glasiale løsmasseavsetninger, og å bevare dette området i sin naturgitte tilstand.

Det fremgår av verneforskriftens kap. IV pkt. 1 at «Vegetasjonen må ikke skades eller ødelegges med unntak av det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av vernebestemmelsene ... » Videre fremgår det av pkt. 3 at «Det må ikke foretas inngrep som kan forandre de naturgitte forhold, herunder oppføring av bygninger, anlegg ...»

Ved å benytte naturmangfoldloven § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden er videre behandlet etter naturmangfoldloven § 8-12

Vurdering

Semka-Stødi naturreservat i likhet med Saltfjellet landskapsvernområde og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark nasjonalpark er et betydelig utnyttet område, og som fortsatt benyttes til reindrift. Et enkelt søk i riksantikvarens offisielle database over fredete kulturminner og kulturmiljøer i Norge bekrefter dette med flere hundre registrerte kulturminner i Lønsdalen og langs E6 over Saltfjellet. Samene har levd og virket i disse

områdene i pakt med naturen i svært lang tid. Landskapets utforming, vegetasjonen og dyrelivet slik det fremstår i dag er med andre ord tilpasset og formet gjennom denne bruken. Det finnes sterke beviser for å like gjerne kunne kalle dette området for et samisk kulturlandskap framfor et villmarksområde/urørt fjellområde. For å illustrere dette besto eksempelvis palisadegjerdet i Semska-Stødi naturreservat av i overkant 3100 barkede fjellbjørker tatt fra området. Det er helt klart at dette har hatt betydning for området både slik det fremsto på vernetidspunktet og slik det fremstår i dag. Som regel har kulturminner et visst vern gjennom verneforskrifter, men dette er ikke tilfellet for Semska-Stødi naturreservat. Dette er etter sekretariatets syn en svakhet i et område som er formet gjennom såpass intensiv bruk og med så store kulturminnefaglige verdier.

Ny forskrift for Semska-Stødi naturreservat er under revisjon og dette er blant annet momenter sekretariatet håper vil bli styrket i den nye forskriften. Det er på tross av dagens forskrift valgt å legge vekt på de positive ringvirkningene restaureringen vil medføre. Restaurering av gammen kan bedre opplevelsverdien av reservatet, og være et viktig bidrag i arbeidet med å styrke folks forståelse for den samiske bruken og historien i området. Det er også viktig for dagens reindriftsutøvere da dette området er de første sporene etter deres forfedre i Saltfjellet, og dermed en viktig del av deres identitet og kulturarv. Gammen kunne vært restaurert ved å transportere inn alt av materialer og torv, men dette kan fremstå kunstig samt fordyre og forsinke prosessen. I tillegg til å forstå byggingen bedre, ligger det også en pedagogisk verdi i det å benytte seg av stedegne og tradisjonelle materialer og metoder – akkurat slik man gjorde det på gamlemåten. Etter nærmere samtale med søker er det imidlertid ikke snakk om å bygge gammen utelukkende med stedegne materialer, og at omsøkte uttak er å anse som et maksimum. Det planlegges blant annet å transportere inn mesteparten av bjørkenevera til taktekingen, men at søker vil løype noen trær i nærheten av gammen for å synliggjøre den gamle og utdøende tradisjonen. I tillegg må det regnes med praktiske utfordringer som at man ikke finner egnede emner og eller at det blir et dårlig «løypings»-år. Dette er sannsynlig, og vil tvinge frem at materialene hentes fra andre områder.

Formålet med Semska-Stødi naturreservat er å ivareta våtmarksområde som levested for tilhørende dyre- og planteliv og et særegent landskap av glasiale løsmasseavsetninger, og å bevare dette området i sin naturgitte tilstand. Området er svært lett tilgjengelig ved at det ligger tett inntil vei, og slike områder er ofte godt kartlagte. Kunnskapsgrunnlaget vurderes derfor til å være tilstrekkelig for å vurdere konsekvensene av tiltaket slik at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse. Våtmarks- og andefugl i Semska-Stødi er i all hovedsak knyttet til elv og vann i naturreservatet. Uttak av omsøkte materialer og torv vurderes derfor til å få liten betydning for disse artene. Andre sårbare og truede arter som blåstrupe og lappspurv er mer knyttet til skog og vegetasjon, men graden av uttak forventes ikke å kunne påvirke artene i nevneverdig grad. Fuglene og artene som lever i disse habitatene forventes derimot å ha en viss tilpasningsgrad til denne typen forstyrrelser som følge av områdets historiske bruk. Det er satt vilkår om at torvuttaket skal avklares nærmere med forvalter, slik at en unngår at torva stikkes på lokaliteter hvor det kan være verneverdier knyttet til vegetasjonstyper og/eller planter. Uttaket av materialer og torv med de vilkår som er satt, sammen med annen lovlig aktivitet i området vurderes til å ikke gi for stor samlet belastning på økosystemet.

Bekymringen ligger først og fremst i den økte ferdselen restaureringen av gammen kan skape. Av hensyn til fuglelivet har Semska-Stødi naturreservat ferdselsforbud i

perioden 1. mai – 31. juli med unntak av stien over brua ved Adamsmsvollen og rett østover opp mot fjellet. Det vil si at stien fram til gammen ikke er unntatt dette ferdselsforbudet. Restaurering og gjenreising av gammen er imidlertid vurdert til å ikke være søknadspliktig som følge av at den sto der på vernetidspunktet og at verneforskriftene etter sekretariatets syn ikke regulerer dette. Det vil si at restaureringen kunne blitt gjennomført ved å transportere inn materialer og torv uten å søke tillatelse fra vernemyndigheten. Konsekvensene av den mulige økte ferdselen i området er derfor ikke hensyntatt. I denne sammenheng vises det også til prosjektets formål og eier av gammen, som ikke har noe uttalt mål om å øke ferdselen hit eller bruke gammen i kommersiell virksomhet. Det kan også legges til at ferdselsforbudet er foreslått opphevet i Fylkesmannen i Nordland og Miljødirektoratets tilråding til ny verneforskrift for Semska-Stødi naturreservat.

Konklusjon

Tiltaket forventes ikke å kunne påvirke verken formålet med vernet eller verneverdier i nevneverdig grad, slik at vilkårene for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 er oppfylt.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift for Semska-Stødi naturreservat

Miljødirektoratets veileder M106-2014: «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter».